

BIBLIOTEKA GRADA BEOGRADA

IZVEŠTAJ O RADU
BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA U 1979. GODINI

Beograd
mart 1980. godine

Biblioteka grada je u 1979. godini razvijala svoju delatnost u okviru Srednjoročnog programa razvoja i Godišnjeg plana rada. U celini se može konstatovati da su, zahvaljujući neposrednom angažovanju i zalaganju kolektiva Biblioteke, ispunjeni svi planirani zadaci i obaveze i da su u pojedinim oblastima postignuti i zapaženi uspesi i rezultati. Sledeći osnovnu orijentaciju razvoja kao naučno-popularna, gradska, matična i zavičajna Biblioteka u jedinstvenom bibliotečko-informacionom sistemu, nastojalo se da organizacijom i programom rada do potpunijeg izražaja dodje njena specifična uloga u javnom, društvenom i kulturnom životu Grada. Konstantna obeležja kao što su: bogatstvo knjižnog fonda od 370.000; prosečno godišnje popunjavanje fondova sa 5.000 naslova i 20.000 knjiga; kadrovska opremljenost; povoljna lokacija; formirana čitalačka publika, ukazali su na potrebu da se još više oslobode i razviju unutarjni potencijali, neposrednije povežu svi ti elementi, ostvari bolja organizacija, podigne stručnost i kvalitet rada. Rad Biblioteke grada u 1979. godini je otuda protekao u znaku šireg otvaranja prema javnosti, neposrednijeg povezivanja svoga rada sa interesima i potrebama korisnika.

Biblioteka grada je u prošloj godini dopunila fondove sa 5.503 naslova u 18.200 knjiga; obradila 55.100 listića; zabeležila do sada najveći broj od 20.440 redovnih članova Biblioteke grada Beograda i 6.000 članova iz udruženih biblioteka; izdala 876.732 knjiga. Svim ovim standardnim pokazateljima, koji ilustruju rezultate rada Biblioteke, treba dodati i druge veoma bitne elemente sistemskog značaja, koji proširuju osnovnu funkciju Biblioteke. Iskustva u radu Biblioteke ukazuje da veliki broj knjiga u fondu i veliki broj pozajmljenih knjiga ne iscrpljuje pozajmnu ulogu Biblioteke, već da je na toj osnovi potrebno graditi i razvijati njenu referalnu - informativnu funkciju. Povezivanje i kombinovanje katalogske i žive informacije o knjizi jedina je pretpostavka da napisana i objavljena knjiga bude i pročitana čime zapravo knjiga postaje knjiga.

Ta receptivna strana knjige je danas u celini u bibliotekarstvu nedovoljno izražena, pa i u Biblioteci grada. Zna se koliko je knjiga izdato, ali ne i koja i kome. Globalan podatak da 73% članova Biblioteke grada čine studenti i djaci ne kazuju dovoljno, ako se zna da čitanje nije kolektivni već individualni čin.

Prva nastojanja da se razvije neposrednija saradnja sa korisnicima knjige, proširi informisanost o fondovima i knjizi u Biblioteci grada, uveravaju da izdavanje knjiga nije i ne može biti rutinski i tehnički posao, već živa razmena rada između onih koji rade sa knjigom, raspolazu informacijom o knjizi i onih kojima je sve to namenjeno i potrebno. Uvodjenje informatora, osnivanje Saveta korisnika, praćenje deziderata i anketiranje korisnika, formiranje kartoteke čitalaca - javnih, kulturnih, naučnih radnika iz raznih oblasti stvaralaštva i rada, razmena

informacija sa izdavačima i drugo, govori o proširenoj praksi rada na pozajmljivanju knjige i mogućnostima šire primene rezultata takvog rada. U svemu tome informacija o knjizi - bilo ona u fondu Biblioteke, ili ona o novoj, objavljenoj knjizi, o knjizi koje nema u fondu skraćuje put korisniku do knjige i čitanja, postaje značajan elemenat nabavne politike, utiče na izdavačke programe, otvara put i stvara realne pretpostavke za zajedničko ulaganje, garantovani otkup i jeftinija izdanja.

Znači, knjiga u bibliotečkom fondu i informacija u jedinstvenom sistemu rada sa knjigom je koncept, ali i iskustvo koje treba obogaćivati. Izrada Bibliografije prinovljenih knjiga u Biblioteci, Bibliografija značajnijih recenzija iz časopisa i listova, Anotirane bibliografije dečjih knjiga, Gradje za bibliografiju o domaćoj i stranoj knjizi o Beogradu, objavljivanje u Delegatskom listu /tiraž 70.000/, tematske bibliografije, priprema da se u 200 fabričkih listova /tiraž 450.000/ objavljuju selektivna i tematska bibliografija, da se za to koriste 66 razglasnih stanica u većim organizacijama udruženog rada, predstavlja organizovani vid sistematskog rada na obradi i usmeravanju informacija o knjizi ka čitaocima i korisnicima knjige.

Sledeći takvu orijentaciju rada, Odeljenje za popunjavanje i obradu knjižnih fondova sačinilo je novu koncepciju rada, koja je razmatrana na Stručnom veću Biblioteke grada. Uz to, posebno je razmatrana celokupna praksa popunjavanja knjižnih fondova. Sastavni deo usvojene koncepcije rada ovog Odeljenja čine pripreme za uvođenje predmetnog kataloga čime će se ostvariti potpunija obaveštenost, stručnost i naučnost u korišćenju knjižnog fonda. Intenziviran je rad na reklasifikaciji knjižnih fondova u skladu sa razvojem pojedinih naučnih oblasti. Formiran je "Fond suvišaka" i nastavljena praksa pomoći drugim bibliotekama u gradu i unutrašnjosti. Sredjen je i pripremljen za korišćenje muzički fond, kao i Fond knjiga iz bibliotekarstva. Pristupilo se automatskoj obradi kataloških listića, čime je postignuta znatna ušteda u vremenu, kadrovima i sredstvima. Zvršene su pripreme za uvođenje reprografske i birotehničke opreme, za primenu nove tehnologije i organizacije rada na obradi i drugim poslovima, koji treba da omoguće potpuniju informaciju o knjizi, njeno pravovremeno i šire korišćenje.

Razradjene su osnove planiranja i organizacije rada na nabavnoj politici i dogovoreno da se za svaku godinu, uporedo sa izdavačkim programima, sačine plan nabavke /ne samo broja naslova i primeraka/ orijentacioni raspored sredstava za popunjavanje fondova, naročito posebnih fondova /dečje, stare i retke knjige, knjige o Beogradu/.

Uvedena je praksa izrade povremenih informacija i analiza /mesečno-tromesečno/ o realizaciji nabavne politike u Biblioteci grada Beograda. Takva analiza zasniva se na komparativnim informacijama o tekućoj izdavačkoj produkciji i potrebama korisnika. Prišlo se refereratskom načinu rada uz direktnije učešće

ovih odeljenja rada sa čitaocima i njihovog uticaja nasstrukturu nabavljenih knjiga i drugog bibliotečkog materijala. U cilju povećanja broja naslova i primeraka u fondovima Biblioteke ispitana je mogućnost korišćenja kreditnih i drugih uslova proširenja pozajmne mogućnosti Biblioteke. Sa udruženim izdavačima Beograda ispitana je mogućnost zajedničkog ulaganja sredstava u izdavačke programe čime bi se, uz garantovani otkup, znatno uticalo na smanjene cene knjige. U sklopu ovakve saradnje postoje mogućnosti uskladjivanja rada na jedinstvenoj nabavci i obradi za Udružene biblioteke Beograda. Izdavačke radne organizacije Beograda izrazile su spremnost da na svakoj izdatoj knjizi štampaju impresarij /kataloške podatke o knjizi/ što bi predstavljalo veliki doprinos objedinjavanju sistema obrade i uštede na radu na ovim poslovima u bibliotekama.

Biblioteka grada Beograda punu pažnju poklanja razvoju posebnih fondova što je u sklopu Udruženih narodnih biblioteka čini specifičnim. Usled nerešenih prostornih i drugih uslova rada Biblioteka nije u mogućnosti da razvija puniji rad i aktivnost sa ovim fondovima. Otuda su u toku prošle 1979. godine, pored redovnog popunjavanja ovih fondova /zavičajni, oblasti umetnosti, posebno likovne umetnosti muzike, serijskih publikacija i priručne literature, knjiga za decu i dr./ učinjeni pokušaji da odredi i dugoročnije sagleda mesto i uloga ovih fondova u Biblioteci grada, naročito Zavičajnog fonda. Razrađjen je i putem Samoupravnog sporazuma sa opštinskim bibliotekama utvrđen sistem prikupljanja i obrade zavičajne gradje. Upotpunjen je i proširen program rada ovog odeljenja /povećan broj kadrova, prostor, kao i broj spoljnih saradnika/. Pripremljeno je izdavanje - nastavak "Gradja za bibliografiju o domaćoj i stranoj knjizi o Beogradu" sa 4200 bibliografskih jedinica.

Podatak da je u toku prošle godine u Odeljenju periodike, gde je smešten i Fond umetnosti i priručnika, izvršeno 376.560 usluga, uverljivo govori o izuzetnom interesovanju i intezivnom korišćenju ovih fondova i potrebi da se korišćenje ovih publikacija samo u Biblioteci, proširi i poveže sa drugim aktivnostima. Namera da se u 1979. godini izdvoji i posebno organizuje rad Fonda umetnosti i Muzički fond, tako je bilo predviđjeno srednjoročnim programom razvoja, nije mogla biti ostvarena, jer je to bilo vezano za preseljenje u novu zgradu.

Bogatstvo i jedinstvenost ovih fondova ukazuje na mogućnost njihovog neposrednijeg korišćenja u ostvarivanju programa umetničko-estetskog obrazovanja. Pokrenuta inicijativa u tom pravcu da se kombinovanjem kataloške informacije i likovne aplikacije upotpuni saznanja i umetnička osnova ovakvog obrazovanja, naišla je na jedinstvenu podršku i potrebu.

Fond periodike je svakako jedna od najznačajnijih posebnih zbirki /oko 1.000 naslova i 10.000 svezaka/. Posедуje veliki broj časopisa i novina od prvih godina njihovog izlaženja pa sve do danas. Takav Fond je veoma pogodan za svakodnevni

naučni i publicistički rad, jer obuhvata sve važnije oblasti stvaralaštva: književnost, kulturu, umetnost, pravo, istoriju, medicinu, tehnologiju, filozofiju, sociologiju, pedagogiju, arheologiju i dr. U orijentaciji da kao gradska biblioteka razvija posebne fondove, pa i fond periodike, koji kataloški obradjen, predstavlja značajan izvor informacija o kretanju teorijske i naučne misli u svim oblastima stvaralaštva, Biblioteka priprema otvaranje posebne Tribine koja bi programski bila vezana za aktuelne teme iz časopisa i listova. U nameri da to realizuje zajedno sa Marksističkim centrom, sa redakcijama značajnijih časopisa i listova, ostvarene su potrebne pripreme. Sastavni deo ovih priprema su Bilten recenzija, pokrenuti januara ove godine, i Katalog periodičnih publikacija, koji će biti objavljen u prvoj polovini 1980. godine.

Realizujući osnovnu koncepciju razvoja dečjeg odeljenja Biblioteke grada kao Metodskog centra knjige za decu u prošloj godini su učinjeni značajni koraci u tom pravcu. Zajedno sa Pionirskim gradom i izdavačkim radnim organizacijama otvoren je "Centar knjige za decu". Prva iskustva u radu ovog Centra u Pionirskom gradu, gde godišnje boravi blizu 100.000 dece i postoje izuzetni uslovi za rekreativne i kulturno-obrazovne aktivnosti, o prihvatljivosti i širem značaju ovakvog koncepta i programa rada sa decom. Susreti i razgovori sa piscima u kojima učestvuje prosečno 200-300 dece, izložbe, konstruktivno-pedagoški rad /davanje informacije deci o knjizi, obučavanje da se služe priručnom i drugom literaturom/, saradnja sa školama i školskim bibliotekama, redovne su i od strane dece i škola veoma dobro prihvaćene aktivnosti ovoga Centra. Otvaranje i rad ovog Centra zasniva se na osnovama udruživanja rada i sredstava što i za samu bibliotečku praksu predstavlja novo i veoma značajno iskustvo: Biblioteka grada vodi rad Centra, organizacione i stručne poslove, Interesna zajednica osnovnog obrazovanja finansira program, deset izdavačkih radnih organizacija daju obavezan primerak dečje knjige, Pionirski grad obezbeđuje prostor i druge uslove rada.

Ostvarivanje matične uloge Biblioteke sastavni je deo ostvarivanja funkcionalne povezanosti rada Udruženih biblioteka. Iako u tome tek predstoji angažovanost i potreba da se dogovorena politika i program udruživanja realizuje, u prošloj godini su stvorene značajnije pretpostavke za to. Sagledana je i definisana matična uloga Biblioteke grada i način njene realizacije. Ta funkcija je prenesena na Biblioteku grada u celini, a ne iscrpljuje se radom samo jednog njenog odeljenja - Matičnog odeljenja. U tom pravcu je izmenjena uloga i rad ovog odeljenja: umesto prevashodnog rada na normativnom, težište je na koordinaciji u rešavanju zajedničkih utvrdjenih ciljeva i konkretnih pitanja iz bibliotečke prakse. Rad na programu permanentnog obrazovanja, primeni zakonskih i podzakonskih akata, organizovanju savetovanja i stručnih rasprava, obavljanju instruktorskih poslova, rad na ujednačavanju sistema obrade i nabavke, informa-

tivne i kulturno-propagandne delatnosti dobijaju sve više prostora u programu rada ovog odeljenja i ostvarivanju matičnosti Biblioteke grada.

U 1979. godini Biblioteka grada je punu pažnju poklonila kulturno-propagandnom radu. Ta aktivnost se odvijala u dva pravca: organizovanju redovnih - tradicionalnih i posebnih manifestacija posvećenih jubilarnim godišnjicama i značajnim datumima iz naše istorije i kulturne prošlosti i neposrednijem angažovanju na popularizaciji knjige, proširivanju saradnje sa kulturnim i drugim institucijama koje rade sa knjigom i utiču na podizanje kulture čitanja.

Organizovano je 90 redovnih, tradicionalnih izložbi pri odeljenjima rada sa odraslim i decom. Među ovim izložbama posebno se izdvajaju izložbe posvećene Šezdesetogodišnjici Partije, Sindikata i SKOJ-a, revolucionarnom putu i delu druga Edvarda Kardelja i obeležavanju Međunarodne godine deteta i Dana beogradskih biblioteka. Saradnja i zajednički rad na obeležavanju ovih značajnih jubileja i godišnjica otvorio je mogućnosti trajne i redovne saradnje. U tom cilju su pokrenuti, a delom i ostvareni, novi oblici i sadržaji rada. Otvaranje Centra knjige za decu u Pionirskom gradu i zajednički rad sa izdavačkim kućama i drugim obrazovnim i kulturnim institucijama od višestrukog je značaja. U okviru ovog Centra formiran je i poseban knjižni fond "Fond prijateljstva" u koji su deca iz evropskih zemalja učesnici manifestacije "Radost Evrope" priložili prve knjige. Ovaj Fond će se svake godine dopunjavati, posebno ove godine povodom održavanja Generalne konferencije UNESCO-a na kojoj će učestvovati oko 150 zemalja.

Neposrednije su utvrđeni putevi i mogućnosti saradnje sa izdavačkim organizacijama udruženog rada. Pokretanjem i ustaljivanjem manifestacije "Dani beogradskih biblioteka" organizovani su posebni razgovori sa predstavnicima izdavača, formirana je radna grupa koja priprema osnove zapotpisivanje Samoupravnog sporazuma o saradnji biblioteka i izdavačkih organizacija udruženog rada. Ta saradnja bi se odvijala na osnovama udruživanja rada i sredstava u zajedničke programe izdavanja i garantovanom otkupu knjiga, korišćenju kredita, razmeni informacija o izdavanju i korišćenju knjiga, podsticanju istraživanja i praćenju korišćenja knjige. Biblioteka grada je u tom cilju pripremila i razradila osnove saradnje i potpisivanje Samoupravnog sporazuma sa "Narodnom knjigom" u okviru programa Kluba ljubitelja knjige, čija se realizacija predviđa za 1980. godinu. Orijentacija da se u Odeljenju periodike, zajedno sa redakcijama časopisa i listova, uz saradnju sa Marksističkim centrom, otvori Tribina koja će svojim programom biti okrenuta temama iz časopisa i aktuelnim zbivanjima u oblasti obrazovanja, nauke i kulture, predstavlja će značajan vid susretanja i prožimanja žive i pisane reči. Izvršene su i pripreme za pokretanje Biltena udruženih

biblioteka, koji bi se prevashodno bavio pitanjima bibliotečke prakse.

Proširenje informativnog programa, kao i kulturno-propagandnog rada u Biblioteci grada Beograda, uticalo je na to da se u Sistematizaciji poslova i radnih zadataka predvidi i referat za ovu veoma značajnu delatnost Biblioteke.

Razvoj samoupravnih odnosa u Biblioteci grada duboko je povezan sa njenom celokupnom delatnošću. Primenujući Zakon o udruženom radu, Zakon i podzakonska dokumenta o bibliotečkoj delatnosti u toku prošle godine uradjeno je i usvojeno 14 samoupravnih dokumenata. U nastojanju da uspostavi trajnu saradnju sa kulturnim i drugim institucijama koje se bave sličnom delatnošću pripremljeno je i pet samoupravnih sporazuma. Između ostalog Biblioteka grada je jedan od inicijatora za potpisivanje Samoupravnog sporazuma između biblioteka i izdavača. Sve je to uticalo na proširenje programa, osnove rada i samoupravljanja u Biblioteci grada Beograda. Orijentacija ka slobodnoj razmeni i udruživanju rada iz sredstava ukazala je na potrebu regulisanja samoupravnih odnosa unutar Biblioteke grada Beograda i povezivanje njene uloge i rada sa širom društvenom zajednicom. Izrada nove Sistematizacije i Normi rada značiće konkretno prilagođavanje novim uslovima rada Biblioteke, neposrednije povezivanje i prožimanje rada i samoupravljanja, sticanje i raspodelu dohotka na osnovama rezultata rada. U tom smislu predstoji i dalja dogradnja normativne i samoupravne prakse kako bi se još više ojačala neposredna uloga i uticaj svih članova radnog kolektiva na ostvarivanje programa i jačanje uloge Biblioteke grada u društvenom i kulturnom životu našeg grada.

II. STANJE FONDOVA, PROSTORNI I DRUGI USLOVI RADA BIBLIOTEKE

Na kraju 1979. godine knjižni fond Biblioteke grada Beograda brojao je ukupno 369.572 publikacije, od čega Opšti fond /zajedno sa fondom Zavičajnog odeljenja Biblioteke/ ima 251.542 publikacija, Fond Odeljenja za rad sa decom - 109.650 publikacija, a Pokretni fond - 8.380.

Ako pogledamo tabelarni pregled nabavke knjiga u periodu 1974-1979. godine, odmah će nam pasti u oči da se nabavka kreće između 17.000 i 19.000 primeraka, a broj naslova između 4.000 i 8.000, što na prvi pogled izgleda paradoks - a to, ipak, nije. Naime, broj naslova se naglo povećava kada je Biblioteka u mogućnosti da posebno obogati fond Zavičajnog odeljenja /preko Narodne biblioteke Srbije, Biblioteke Matice srpske, antikvarijata, i na drugi način/.

Treba imati u vidu i činjenicu da su fondovi Biblioteke grada Beograda smešteni u tri zgrade: u ul. Zmaj Jovinoj br.1, u ul. Moše Pijade br. 12, i ul. Moše Pijade br. 14a/I, što otežava da Biblioteka deluje i razvija se kao jedinstvena tehnološka, organizaciona i programska celina. Sve to usporava priliv, obradu i izdavanje knjiga, smanjuje vek trajanja knjige, a u krajnjoj liniji dovodi u pitanje i izvršavanje osnovnih zadataka Biblioteke kao naučno-popularne biblioteke otvorenog tipa.

Što se tiče smeštajnih uslova, uslova rada Biblioteke, opšta je konstatacija da Biblioteka živi i radi u veoma skućenom prostoru, što ne samo da sprečava njen razmah, nego onemogućava i primenu nove tehnologije, razvijanje fondova i niza dopunskih delatnosti.

Posebni fondovi Biblioteke, isto kao i pozajmni fondovi, nalaze se u takvim smeštajnim uslovima da ih nije moguće uvek i u potpunosti staviti na korišćenje čitaocima. To se odnosi kako na fond umetnosti, tako - u još većoj meri - i na stručnu literaturu iz bibliotekarstva, jugoslaviku, rukopise, dijapozitive, mikrofilmove, gramofonske ploče i dr. Stoga je u 1979. godini naša glavna preokupacija bila da stvorimo prostor za bolji smeštaj knjiga, u prvom redu prostor za novonabavljene knjige. Proveravajući sve ideje - počev od "slobodnog pristupa" do adaptacije dvorišne zgrade u ul. Zmaj Jovinoj broj 1, bivše zgrade Narodne biblioteke SR Srbije, u ulici Knez Mihajlovoj broj 56, kao i jednog dela podruma sadašnje zgrade Biblioteke grada Beograda - na kraju smo se morali odlučiti na ono "najbezbolnije", naime na stvaranje depozitnog fonda, odnosno na povlačenje u depozit onih publikacija kojese ili ne traže, ili retko traže. To su:

- knjige štampane goticom,
- zastareli udžbenici i priručnici,
- zastarele zbirke propisa i zakona,
- lektira koja nije više u programu, a imamo je u 50 i više primeraka,
- dela Marksa, Engelsa i Lenjina na ruskom jeziku,
- strane knjige i druge publikacije koje ne cirkulišu, odnosno za koje ne postoji interes korisnika.

Na ovaj način u depozit je izdvojeno oko 20.000 publikacija, tj. jednogodišnja prinova, što nam za toliko "produžava" život.

Planirano je da se ove - u depozit izdvojene - publikacije u toku 1980. godine srede i od njihovih "legitimacija" /karte knjige/ formira kartoteka. Tako bi i ove publikacije - u slučaju potrebe - čitaoci mogli da koriste.

III. POPUNJAVANJE I OBRADA KNJIŽNIH FONDOVA I DRUGOG BIBLIOTEČKOG MATERIJALA

a/ Popunjavanje fondova

U toku 1979. godine Biblioteka je nabavila, odnosno unela u svoje fondove ukupno 18.200 publikacija, odnosno 5.503 naslova, čime je plan nabavke izvršen sa 101%.

Putem kupovine nabavljeno je 8.504 knjiga, odnosno 1.410 naslova, što iznosi 6 primeraka po naslovu.

Struktura kupljenih knjiga prema UDK-a sistemu izgleda ovako:

Grupa	Naslovi	Br. primeraka
0 -	45	94
1 -	109	482
2 -	14	48
3 -	239	1.088
5 -	106	888
6 -	98	451
7 -	51	188
8 -	701	4.945
9 -	56	320
UKUPNO	1.410	8.504

U 1979. godini Biblioteka grada Beograda je dobila od SIZ-a kulture namenska sredstva za kupovinu knjiga i drugog bibliotečkog materijala u iznosu od 1.567.000,00 dinara. Tim sredstvima moramo dodati ustupljeni rabat od dinara 188.995,60.

Pored redovnih sredstava za nabavku Biblioteka je u ovoj godini iskoristila i 510.000,00 u okviru razmena rada sa "Narodnom knjigom" i zajedničkog objavljivanja knjige "Pripovetke Beograda".

Jasno je da su na ovaj način, redovna sredstva znatno obogaćena. Međutim, i cena knjige je znatno povećana i kretala se u proseku između 200 do 250 dinara, pa je za ta sredstva kupljeno manje od polovine Planom predviđene godišnje nabavke.

Ova mala analiza popunjavanja fondova kupovinom, pokazuje da ona nije najznačajniji vid nabavke ni u pogledu broja primeraka a kamoli broja naslova. Sve ostale publikacije su knjige iz Okružnog javnog tužilaštva i pokloni. Najznačajniji su poklon knjige iz Fonda suvišaka Narodne biblioteke Srbije, ukupno 1.600 publikacija sa 849 naslova.

Najveći deo knjiga nabavljen je za opšti fond: 13.690 i 502 na stranim jezicima; za Zavičajni fond 530 i 8 stranih, dok je za Dečije odeljenje nabavljeno 3.224 publikacije i 8 stranih. Odnos broja primeraka i naslova je 1:3. Komisija za nabavku se orijentisala za kupovinu većeg broja naslova stručne literature što je normalno s obzirom na kvalifikacionu strukturu korisnika Biblioteke. Tako od ukupnog broja nabavljenih knjiga 9.157 je iz lepe književnosti, dok 9.043 pripadaju ostalim oblastima što je sasvim zadovoljavajuće, s obzirom na ulogu i karakter Biblioteke naučno-popularnog tipa.

Tabelarni pregled svih nabavljenih publikacija u 1979. godini, po UDK-sistemu, izgleda ovako:

Grupa	Naslovi	Broj primeraka
0 -	108	263
1 -	214	991
2 -	15	56
3 -	1.238	3.021
5 -	242	1.057
6 -	387	1.054
7 -	502	1.059
8 -	2.103	9.157
9 -	452	1.303
10 -	- Gram.ploče	239
Ukupno		18.200

Prema Bibliografiji prionovljenih publikacija dinamika realizacije nabavljenih naslova u odnosu na godinu izdanja izgleda ovako:

Kvartal	G o d i n a					Ukupno naslova	% za 1979.
	1975	1976	1977	1978	1979		
1	2	3	4	5	6	7	8
I	235	91	131	659	22	1.188	2
II	129	61	138	622	344	1.294	26,5
III	268	45	73	268	646	1.300	48
IV							
Ukupno naslova	682	197	342	1549	1012		
%	18	5	9,7	40,9	26,7		

Iako tabelarnim pregledom nisu obuhvaćeni svi naslovi nabavljenih knjiga u 1979. godini /obradjena su samo tri broja Bibliografije/ zapaža se izvesna neujednačenost i nepravovremenost popunjavanja knjižnih fondova u odnosu na godinu izdanja. Prema izvršenoj analizi je nabavljeno 682 ili 18% naslova iz 1975. godine, 197 ili 5% iz 1976. godine; 342 ili 9,7% iz 1977. godine, 1549 ili 40,9% iz 1978. godine i 1012 ili 26,7% iz 1979. godine. Ovome se mogu dodati i pokazatelji prve delimične analize o korišćenju nabavljenih naslova, koje ukazuju na potrebu da se nabavka neposrednije i više mora oslanjati na potrebe korisnika knjige. Izvršeni uvid u korišćenje nabavljenih naslova pokazuje da se oni koriste samo do 50% što se može uzeti kao značajna indikacija za selektivniju nabavku. Na to ukazuje i sprovedena anketa o strukturi i interesovanju korisnika, prema kojoj su 43% članova Biblioteke studenti, 27% djaci, a da je gotovo u jednakom odnosu izraženo interesovanje za književnost /32%/, psihologiju /30%/, umetnost /29%/ pa dalje filozofija /27%/, muzika /24%/, istorija /20%/. Sve to govori da se sa nabavkom knjiga moraju vršiti uporedne analize, stalno pratiti interesovanje i potrebe korisnika i sve to usaglašavati sa izdavačkom produkcijom i funkcijom Biblioteke.

Stručno veće Biblioteke grada je preduzelo niz mera na unapredjenju nabavne politike i njenom uskladjivanju sa ulogom Biblioteke i potrebama korisnika. Razradjene su osnove planiranja i organizacije rada na nabavnoj politici i dogovoreno da se za svaku godinu, uporedo sa izdavačkim programima, sačini plan nabavke /ne samo broja naslova i primeraka/, orijentacioni raspored sredstava za popunjavanje fondova, naročito posebnih fondova /dečje, stare i retke knjige, knjige o Beogradu/.

Radi se na izradi Pravilnika o nabavnoj politici i radu

Komisije - zadatke, način i oblike rada kako bi se izbegao rutinski odnos, svaki formalizam i jednostranost u radu; prišlo se referatskom načinu rada uz direktnije učešće svih odeljenja rada sa čitaocima i njihovog uticaja na strukturu nabavljenih knjiga i drugog bibliotečkog materijala.

Uvedena je praksa izrade povremenih informacija i analiza /mesečno-tromesečno/ o realizaciji nabavne politike u Biblioteci grada Beograda. Takva analiza zasniva se na komparativnim informacijama o izdavačkoj produkciji i potrebama korisnika. U cilju povećanja broja naslova i primeraka u fondovima Biblioteke ispitana je mogućnost korišćenja kreditnih i drugih uslova proširenja pozajmne mogućnosti Biblioteke. Sa Udruženim izdavačima Beograda ispituje se mogućnost zajedničkog ulaganja sredstava u izdavačke programe čime bi se, uz garantovani otkup znatno uticalo na smanjene cene knjige. U sklopu ovakve saradnje postoje mogućnosti uskladjivanja rada na jedinstvenoj nabavci i obradi za Udružene biblioteke Beograda.

b/ Katalogizacija i klasifikacija fondova

Za kataloge organizacionih jedinica obradjeno je 5.503 naslova i dato ukupno 8.211 UDK indeksa. Redakcija autorskog i sistematskog kataloga, uvedena još pre nekoliko godina, postala je stalan posao. U autorskom katalogu izvršena je redakcija slova A i B, a u sistematskom reklasifikovano je 4.562 kataloška listića iz grupe književnost naroda i narodnosti Jugoslavije, istorije književnosti i književne kritike, poezija, drama, roman, pripovetka i esej. Uporedo sa reklasifikacijom vrši se i redakcija sistematskog kataloga, tako da su nove grupe i podgrupe u okviru književnosti naroda i narodnosti Jugoslavije sredjene prema najnovijim pravilima. Sve izmene su sprovedene i u matičnom katalogu.

U matične i publikne kataloge uloženo je 55.100 kataloška listića. Pored ovog, vršeni su i svi propratni poslovi: korektura otkucanih listića, vadjenje dotrajalih listića, upoređivanje matičnog i publiknog kataloga, revizija kataloga itd. Posebno ćemo istaći plansku reviziju sistematskog kataloga. Pošto je klasifikacioni sistem zbog razvoja nauke i uvođenja novih pojmova podložen stalnim promenama, uz redakciju se mora vršiti i revizija kataloga. Sa revizijom se otpočelo u drugoj polovini godine. Izvršena je revizija kutija broj 42 do 62, odnosno od grupe 7 do 836.1/.2-32; i kutije broj 81-88, odnosno grupa 9-948.5.

Odeljenje za popunjavanje i obradu knjižnih fondova sačinilo je novu koncepciju rada, koja je razmatrana na Stručnom veću Biblioteke grada. Uz to, posebno je razmatrana celokupna praksa popunjavanja knjižnih fondova Biblioteke. Sastavni deo usvojene koncepcije rada ovog Odeljenja čine pripreme za uvođenje predmetnog kataloga, čime će se ostvariti potpunija obaveštenost, stručnost i naučnost u korišćenju knjižnog fonda. Intenziviran je rad na reklasifikaciji knjižnih fondova u skladu

sa razvojem pojedinih naučnih oblasti. Formiran je "Fond suvišaka" i nastavljena praksa pomoći drugim bibliotekama u gradu i unutrašnjosti. Sredjen je i pripremljen za korišćenje muzički fond, kao i fond knjiga iz bibliotekarstva. Pristupilo se automatskoj obradi kataloških listića, čime će se postići znatne uštede u vremenu, kadrovima i sredstvima. Izvršene su pripreme za uvođenje reprografske i birotehničke opreme, za primenu nove tehnologije i organizacije rada na obradi i drugim poslovima koji treba da omoguće potpuniju informaciju o knjizi, njeno pravovremeno i šire korišćenje.

IV. KORIŠĆENJE BIBLIOTEČKOG MATERIJALA I RAD SA ČITAOCIMA

U toku 1979. godine fondove Biblioteke grada Beograda koristilo je 20.444 građana Beograda upisanih u Biblioteku. U odnosu na prethodnu godinu, to je povećanje od 6%, a istovremeno najveći broj članova Biblioteke u njenoj 50-ogodišnjoj istoriji.

U odnosu, pak, na planirani broj članova, povećanje iznosi 21%.

Osim toga, fondovi Biblioteke grada Beograda bili su dostupni i članovima opštinskih narodnih biblioteka sa šireg područja grada Beograda, u skladu sa proklamovanim utvrdjenim i sprovedenim načelom zajedničkog članstva, po kome član jedne narodne biblioteke u Beogradu može da koristi knjige i u svakoj drugoj narodnoj biblioteci. U 1979. godini oko 6.000 članova opštinskih biblioteka uzimalo je knjige iz Biblioteke grada Beograda. Bogati fondovi Biblioteke, mogućnost da se istovremeno pozajmljuje po 3 knjige - na vreme od 20 dana, da se knjige mogu "rezervisati", da se njihovo zadržanje /korišćenje/ može produžiti, uvođenje informatora - neposredni kontakt i rad sa čitaocima, rad na popularisanju uticali su da Biblioteka poveća broj korisnika.

Najveći broj korisnika čine djaci i studenti /73%/. Biblioteka ulaže napore da se što više približi radnicima iz neposredne proizvodnje, koji čine svega nešto više od 1% svih članova Biblioteke.

Ako pogledamo šta se čita, odnosno kakva su interesovanja čitalaca, zapazićemo da je poraslo interesovanje za knjige iz društveno-političkih nauka, primenjene nauke i umetnosti. Naravno, "lepa književnost" je i dalje na vrhu liste, ali ne više toliko "suvereno" kao, recimo, pre 5-6 godina. Verovatno je na to uticala i nabavna politika Biblioteke grada kao naučno-popularne biblioteke, što znači da je dužna da stalno razvija svoje naučne i ostale specijalne fondove, kao i zbirke nekonvencionalnog bibliotečkog materijala.

Odnos prema korisnicima fondova Biblioteke nesumljivo je jedan od važnih faktora koji su uticali na uspešno poslovanje i povećanje broja članova. Kulturni odnos, lep prijem, predusretljivost i spremnost za brzu uslugu - elementi su koji privlače čitaoce i utiču na korišćenje knjige. U tom smislu velika odgovornost leži na "informatorima", tj. bibliotekarima u odeljenjima koji neposredno uslužuju članove knjigama i čiji posao, pored stručnog znanja i dobrog poznavanja fondova, iziskuje i puno takta i smisla za rad sa čitaocima.

Sledeći zaključke i sugestije programskog Saveta Biblioteke, Stručnog veća i odeljenja, u 1979. godini preduzet je čitav niz akcija sa ciljem da se podigne nova usluga i skрати put knjige na relaciji izdavač - knjižara - biblioteka -

korisnik.

Ažurirani su publični katalozi. Od trenutka prispeća knjige do pojave listića u katalogu prodje 30 dana. U ovom intervalu korisnicima se kao informativno sredstvo o novim knjigama daje na uvid: Bibliografije prinova; spiskovi Komisije za nabavku; akcesorni listići; bibliografija recenzija iz listova i časopisa, kao i živa informacija od strane informatora.

Nastavljen je rad na katalogu esejistike sa tendencijom da se on, kao publični katalog, stavi na raspolaganje korisnicima u 1980. godini.

Korisnicima je preko predloga za nabavku otvorena mogućnost da putem deziderata poruče knjigu koju biblioteka nema u fondu ili ima u malom broju primeraka.

Preko službe za rezervaciju čitalac može poručiti one publikacije koje biblioteka ima u fondu ali, zbog velikog interesovanja, korisnik redovnim putem teško može doći do njih.

Povećan je izbor knjiga u slobodnom pristupu, sa posebnim akcentom na publikacije iz savremene književnosti, lektire i stručne literature. Ove publikacije kod korisnika pobudjuju najviše interesovanja a samim tim magacin je rasterećen onog dela korisnika koji svoje potrebe zadovoljavaju iz slobodnog pristupa.

Nastavljen je rad na evidentiranju i vođenju predmetne kartoteke datih informacija za oblasti koje kod čitaoca pobudjuju najviše interesovanja. Rad na predmetnoj kartoteci je naročito značajan kada je u pitanju izrada seminarskih ili matorskih radova. Ovaj registar istovremeno predstavlja osnov za izradu predmetnog kataloga.

U toku je anketiranje korisnika vezano za oblast interesovanja, što će u mnogome doprineti da se nabavna politika većim delom usmeri ka interesovanju korisnika. Anketom će biti obuhvaćena jedna trećina korisnika iz svih oblasti zanimanja.

Redovno se prikupljaju sve ispunjene legitimacije knjiga, kao i listići sa neudovoljenim zahtevima. Istraživanje će dati odgovor na pitanje koje knjige se najviše čitaju, odnosno koje knjige biblioteka nema u dovoljnom broju primeraka.

U toku 1979. godine učinjeni su naponi da se uporedo sa analizom korišćenja bibliotečkog materijala uspostavi saradnja i razmena informacija izmedju biblioteka i izdavača. Na inicijativu Biblioteke grada održano je više sastanaka sa izdavačima. Predmet razmatranja bili su: knjiga, korisnik i mogućnost udruživanja sredstava. Poslednji sastanak održan je na nivou Zajednice matičnih biblioteka SR Srbije, čime su ovim pitanjima date šire dimenzije. Budući da su korisnici biblioteke istovremeno i potencijalni kupci, nagoveštene su, i od strane izdavača i biblioteka prihvaćene, mogućnosti za saradnju u smislu:

- prevazilaženja kupo-prodajnih odnosa izmedju izdavača i biblioteka;

- zajedničkog ulaganja sredstava za praćenje interesovanja korisnika. Biblioteka će, istražujući interesovanja korisnika, izdavačima dostavljati sugestije i spiskove u pogledu naslova koje treba štampati i obnoviti. Biblioteke će pratiti svoje predloge u pogledu tiraža i naslova novčanim ulaganjima za otkup predloženih naslova, što je za izdavače izuzetno značajno - garantovani otkup, a za biblioteku knjigu više ne za magacin, već za korisnika;
- namenska sredstva, koja izdvajaju za nabavku novih knjiga /Biblioteka grada dobija 200 miliona/, biblioteke će jednim delom udružiti sa drugim bibliotekama i staviti na raspolaganje izdavačima, čime bi oni dobili beskamatna sredstva a biblioteke knjigu sa popustom;
- nagoveštena je i mogućnost da sredstva koja biblioteka ulaže budu anuitet za otplatu kredita, čime bi kupovna moć biblioteke znatno porasla;
- nagoveštena je i mogućnost udruživanja sredstva pored SIZ-a kulture i SIZ-a obrazovanja, imajući u vidu nerazvijene školske biblioteke i činjenicu da su 73% upisanih članova biblioteke studenti i učenici te da, između ostalog, njihove potrebe u lektiri i drugoj literaturi najvećim delom zadovoljavaju biblioteke.

Aktivnost Biblioteke usmerena je u pravcu praćenja programa marksističkog obrazovanja u školama i saradnje sa Marksističkim centrom. Biblioteka grada ima bogat fond ove literature, pa je udruživanje sredstava i razmena rada na ovom planu od posebnog značaja za ostvarivanje društvene, kulturne i obrazovne funkcije Biblioteke grada.

Informativna služba Biblioteke grada aktivno učestvuje u radu Komisije za otkup uz tendenciju da se, u godini stabilizacije i ušteda, izradom spiskova, zasnovanim na praćenju interesovanja korisnika, znatno uštede sredstva i ulože u onu knjigu koja ima obezbeđenog korisnika.

V. INFORMATIVNA I KULTURNO-PROPAGANDNA DELATNOST

U 1979. godini Biblioteka grada je punu pažnju poklonila kulturno-propagandnom radu. Ta aktivnost se odvijala u dva pravca: organizovanju redovnih - tradicionalnih i posebnih manifestacija posvećenih jubilarnim godišnjicama i značajnim datumima iz naše istorije i kulturne prošlosti i neposrednijem angažovanju na popularizaciji knjige, proširivanju saradnje sa kulturnim i drugim institucijama koje rade sa knjigom i utiču na podizanje kulture čitanja. U tom cilju su pokrenuti, a delom i ostvareni, novi oblici i sadržaji rada. Otvaranje Centra knjige za decu u

Pionirskom gradu i zajednički rad sa izdavačkim kućama i drugim obrazovnim i kulturnim institucijama od višestrukog je značaja. Uvodjenje Saveta korisnika informatora u radu sa čitaocima, objavljivanje "Bibliografije prionovljenih domaćih i stranih publikacija", "Biltena recenzija iz časopisa i listova", kao i objavljivanje bibliografskih podataka u "Delegatskom listu", u 200 fabričkih listova, neposrednija saradnja sa Marksističkim centrom, sa Zavodom za unapredjenje obrazovanja i vaspitanja i dogovori da se redovni obrazovni programi usmerenog obrazovanja, programi političkih škola i marksističkog obrazovanja prate odgovarajućim tematskim bibliografijama, predstavlja širenje osnove informativnog i kulturno-propagandnog rada sa knjigom.

Neposrednije su utvrđeni putevi i mogućnosti saradnje sa izdavačkim organizacijama udruženog rada. Pokretanjem i ustaljivanjem manifestacije "Dani beogradskih biblioteka" organizovani su posebni razgovori sa predstavnicima izdavača, formirana je radna grupa koja priprema osnove za potpisivanje samoupravnog sporazuma o saradnji biblioteka i izdavačkih organizacija udruženog rada. Ta saradnja bi se odvijala na osnovama udruživanja rada i sredstava u zajedničke programe izdavanja i garantovanom otkupu knjiga, korišćenju kredita, razmeni informacija o izdavanju i korišćenju knjige, podsticanju istraživanja i praćenju korišćenja knjige. Biblioteka grada je u tom cilju pripremila i razradila osnove saradnje i potpisivanje samoupravnog sporazuma sa "Narodnom knjigom" u okviru programa Kluba ljubitelja knjige, čija realizacija se predviđa za 1980. godinu. Orijentacija da se u Odeljenju periodike, zajedno sa redakcijama časopisa i listova, uz saradnju sa Marksističkim centrom, otvori tribina koja će svojim programom biti okrenuta temama iz časopisa i aktuelnim zbivanjima u oblasti obrazovanja, nauke i kulture, predstavlja značajan vid susretanja i prožimanja žive i pisane reči. Izvršene su i pripreme za pokretanje biltena udruženih biblioteka, koji bi se prevashodno bavio pitanjima bibliotečke prakse.

Proširenje programa informativnog i kulturno-propagandnog rada u Biblioteci grada Beograda uticalo je na to da se u Sistematizaciji poslova i radnih zadataka predvidi i referat za ovu veoma značajnu delatnost Biblioteke.

a/ IZLOŽBE I DRUGE MANIFESTACIJE

U 1979. godini Biblioteka grada je organizovala 90 redovnih, tradicionalnih izložbi pri odeljenjima rada sa publikom. Medju ovim izložbama posebno se izdvaja nekoliko većih, koje su posvećene: Šesdesetogodišnjici Partije, Sindikata i SKOJ-a, Revolucionarnom putu i delu druga Edvarda Kardelja i obeležavanju Medjunarodne godine deteta i Dana beogradskih biblioteka.

Prva izložba je organizovana zajedno sa Marksističkim centrom Beograda, Muzejom grada i Kulturnim centrom Beograda.

Biblioteka grada - Odeljenje periodike - učestvovala je u ovoj izložbi knjigama, časopisima i listovima istorijsko-dokumentarnog značaja. Pored prikupljenog i obradjenog materijala iz fondova Biblioteke, korišćena je gradja drugih naučnih i kulturnih institucija. Isti postupak primenjen je i u radu na prikupljanju i obradi gradje za izložbu posvećenu revolucionarnom putu i delu druga Edvarda Kardelja. Ova izložba realizovana je zajedno sa Marksističkim centrom Srbije i Beograda, Narodnom bibliotekom Srbije i Centrom Sava, gde je i otvorena. U celini ili delom svoje postavke, ova izložba obišla je više gradova širom Jugoslavije. Biblioteka grada je poseban doprinos dala prikupljanju i obradi gradje o životnom putu i delu druga Kardelja u vremenu pre i u toku naše Revolucije.

Zajednički rad na ovim izložbama sa drugim kulturnim i naučnim institucijama, pored jubilarnog i prigodnog značaja, otvorio je mogućnosti trajne saradnje kako u pogledu obeležavanja značajnih godišnjica iz naše revolucionarne istorijske i kulturne prošlosti, tako i u okviru programa redovnih delatnosti. Naročito saradnja sa Marksističkim i Kulturnim centrom Beograda ukazuje na mogućnosti aktualizovanja, šireg otvaranja i usmeravanja i prilagođavanja informativnog i kulturno-propagandnog rada Biblioteke grada savremenim potrebama društva.

Biblioteka grada Beograda i Pionirski grad su Medjunarodnu godinu deteta obeležili otvaranjem CENTRA KNJIGE ZA DECU u Pionirskom gradu. Ova ideja je dobila punu podršku Kulturno-prosvetne zajednice Beograda, Interesne zajednice kulture i obrazovanja, dečjih književnika, ilustratora knjiga za decu, izdavača, bibliotekara i pedagoga, kao mogućnost neposrednog povezivanja i saradnje svih koji stvaraju knjigu za decu, rade sa dečjom knjigom ili se bave vaspitavanjem i obrazovanjem dece.

Ovoj akciji pridružile su se izdavačke radne organizacije: BIGZ, Vuk Karadžić, Nolit, Rad, Grafos, Delta-pres, Dečje novine, Narodna knjiga, SKZ, Jedinstvo - Priština, koje su za Centar knjige za decu poklonile po jedan primerak svih svojih izdanja za decu i obavezale se da će i ubuduće Centru knjige za decu slati po jedan primerak svake nove publikacije namenjene deci.

Centar knjige za decu otvorio je, 22.X 1979. godine, predsednik Gradske konferencije SSRN Beograda, drug Vladimir Babšek. Otvaranjem Centra omogućeno je da se sve veće manifestacije organizuju u Pionirskom gradu, čime su postojeća odeljenja "Neven" i "Zmaj" proširila svoju delatnost u vršenju matične funkcije prema dečjim i školskim bibliotekama. Do sada je, pored drugih manifestacija, održano 7 susreta pisaca sa decom. U proseku, svakom susretu je prisustvovalo oko 400 dece.

Na inicijativu Biblioteke grada Beograda, u jubilarnoj godini deteta ostvaren je jedan novi vid medjunarodne saradnje, a to je razmena knjiga izmedju dece Beograda i dece iz evropskih

zemalja.

U saradnji sa Savetom "Radosti Evrope" sva deca iz zemalja učesnica ove manifestacije: Austrije, Bugarske, Danske, Madjarske, Italije, Nemačke Demokratske Republike, Norveške, Poljske, Rumunije, Savezne Republike Nemačke, Finske, Sovjetskog Saveza, Turske, Holandije, Čehoslovačke i Švedske, ponela su sa sobom i po jednu knjigu iz svoje zemlje kao poklon Fondu prijateljstva dece sveta. Ovom akcijom želelo se postići da se kroz knjige pisane za decu upoznaju i zbliže deca raznih zemalja, bez obzira na nepoznavanje jezika, da upravo knjiga bude most prijateljstva dece sveta.

Na priredbi SUSRETI PRIJATELJSTVA, 4. oktobra u Domu pionira, svako dete iz navedenih zemalja dobilo je po jednu knjigu jugoslovenskih pisaca za decu /Antić, Balog, Erić, Lukić, Zmaj, Nazor, Ršumović, Radović/.

Svaka knjiga bila je obeležena posebnim znakom-nalepnicom, na kojoj je naznačeno da je knjiga iz Fonda prijateljstva dece sveta i da je poklonjena u Medjunarodnoj godini deteta.

Ovoj akciji se pridružila i Izdavačka radna organizacija "Narodna knjiga", koja je na ovoj svečanosti poklonila svakoj zemlji učesnici "Radosti Evrope" po jedan komplet knjiga "Bajke naroda Jugoslavije".

U Pionirskom gradu, 6. oktobra 1979. godine, svečano je otvoren "Fond prijateljstva". Svečanost je otvorio drug Jefta Jeftović, predsednik Gradskog odbora za proslavu Medjunarodne godine deteta, a pesnik Dušan Radović je pozvao decu da postave svoje knjige na izložbene panoe i da se upišu u Knjigu prijateljstva. Posle umetničkog programa, koji su izvela deca Beograda, mališanima iz Evrope podeljene su monografije Pionirskog grada i bedž-nalepnice Fonda prijateljstva.

Fond prijateljstva dece sveta je fond knjiga koji je smešten u Centru knjige za decu u Pionirskom gradu. Osnivači Fonda prijateljstva su: Biblioteka grada Beograda, Pionirski grad i izdavačke radne organizacije BIGŽ, Vuk Karadžić, Nolit, Rad, Grafos, Delta-pres, Dečje novine, Narodna knjiga, SKZ. Fondu prijateljstva su, na svečan način, poklonili knjige i mališani iz Evrope. Fond prijateljstva ima za sada 300 knjiga koje su poklonila deca iz evropskih zemalja, 580 knjiga od beogradskih izdavača i 5000 knjiga koje je Biblioteka grada Beograda izdvojila iz svojih knjižnih fondova.

Iz godine u godinu ovaj fond će se bogatiti novim knjigama i tako će se stvarati mogućnosti za nove vidove saradnje svih institucija i pojedinaca koji stvaraju knjigu za decu, rade sa dečjom knjigom ili se bave vaspitanjem dece.

KNJIGA JE MOST PRIJATELJSTVA DECE SVETA jeste simboličan naziv velike izložbe knjiga koja je bila postavljena u holu Doma pionira od 4. do 10. oktobra. Ova izložba je prikazala, pored velikog izbora knjiga za decu jugoslovenskih pisaca, i bogat izbor najboljih knjiga za decu pisaca iz evropskih zemalja,

učesnica manifestacije Radost Evrope.

U isto vreme, u holu Doma pionira održavali su se susreti prijateljstva dece Evrope i dece Beograda, pa su pored mališana iz Evrope ovu izložbu posetili i razgledali i učenici beogradskih škola, koji su bili domaćini dece Evrope. Takodje, izložba je pripređena i u Pionirskom gradu, prilikom otvaranja Fonda prijateljstva.

Povodom osnivanja Centra knjige za decu, u Pionirskom gradu je priredjena velika izložba literarnih i likovnih radova o Beogradu, pod nazivom "Volimo Beograd svakoga dana po malo".

Izložba KNJIGE I ČITAOCI prva je zajednička izložba Udruženih biblioteka Beograda. Bila je otvorena između 11. i 18. decembra u Kulturnom centru Beograda. Ovom izložbom kulturnoj i široj javnosti Beograda predstavljena je bibliotečka delatnost narodnih biblioteka Beograda i time je skrenuta pažnja na dosadašnje rezultate, probleme i teškoće u radu. Takodje, podstaknuta je i šire afirmisana potreba organizovanog društvenog rada sa knjigom, njena naučna, obrazovna i kulturna funkcija u društvenom i privrednom životu našeg grada. U okviru izložbe organizovani su razgovori izdavača i bibliotekara o mogućnostima neposrednije saradnje, a ostvaren je i susret sa bibliotekarima koji su prvih godina u oslobođenom Beogradu obnavljali i razvijali bibliotečku delatnost.

U zajednici sa Kulturnim centrom realizovana je i jedna manja izložba posvećena sto-godišnjici rođenja prvog našeg proleterskog pesnika Koste Abraševića.

Pored ovih izložbi, u pojedinim odeljenjima je organizovano niz tematskih izložbi, izložbi novih knjiga, izložbi ilustracija pročitanih knjiga, izložbi literarnih radova dece, izložbi isečaka iz štampe, itd.

Tako je Odeljenje za rad sa decom u 1979. godini organizovalo 61 tematsku izložbu /povodom značajnih godišnjica; omiljenim piscima, uoči praznika i sl./.

Odeljenje periodike, priručnika i knjiga iz likovnih umetnosti organizovalo je u svojim prostorijama, u Ulici Moše Pijade broj 12, 10 tematskih izložbi.

Ostale izložbe organizovalo je Odeljenje za rad sa odraslim čitaocima - veći broj u svojim prostorijama, u Ulici Zmaj Jovinoj broj 1/medjusprat, a neke u prostoriji naše Mesne zajednice "Obilićev venac", u Ulici Vuka Karadžića broj 7.

b/ KNJIŽEVNI SUSRETI U MANAKOVOJ KUĆI

U 1979. godini Biblioteka je, u saradnji sa Muzejom grada Beograda, organizovala 18 književnih susreta u Manakovoj kući, i to:

1. 12. januara 1979. - "Prepevi poezije V.B. Jeitsa", uz učešće Milovana Danojlića;
2. 1. februara 1979. - "Poezija Aleksandra Ristovića", uz učešće: Čedomira Mirkovića, Mirjane Vukojičić i Aleksandra Ristovića;
3. 23. februara 1979 - "Poezija Artira Remboa", uz učešće: Nikole Bertolina, Miloša Žutića i Predraga Ejđusa;
4. 9. marta 1979. - "Prozni svet Eve Ras", uz učešće: Predraga Protića, Eve Ras, Petra Kralja i Tahira Kulenovića;
5. 30. marta 1979 - "Pesme Huseina Tahmišćića", uz učešće: Mirjane Kršljanin, Vuka Krnjevića i Mirjane Vukojičić;
6. 6. aprila 1979 - "Veče Prežihova Voranca", uz učešće: Branka Vujovića, Marije Mitrović, Nade Kasapić, Miše Janke-tića i Vesne Kršić;
7. 20. aprila 1979 - "Veče Svetolika Rankovića", uz učešće: Milorada Najdanovića, Snežane Savić, Dejana Čavića i Fedje Stojanovića;
8. 26. aprila 1979 - "Crvena..." /Veče Koste Abraševića/, uz učešće: Vase Milinčevića, Ksenije Jovanović i Irfana Mensura;
9. 4. maja 1979 - "Beketovo veče", uz učešće: Ivana Dimića, Olge Savić, Miće Tomića i Miodraga Radovanovića;
10. 31. maja 1979 - "Proza Mirka Kovača", uz učešće: Vladislave Ribnikar, Dijane Šporčić i Bogdana Diklića;
11. 22. juna 1979 - "Poezija Ljubomira Simovića", uz učešće: Zorana Gavrilovića, Mirjane Vukojičić i Danila Lazovića;
12. 2. novembra 1979 - Bora Ćosić: "Tutori", uz učešće: Raše Popova, Dijane Šporčić i Branka Jerinića;
13. 9. novembra 1979 - "Romansijer Borislav Pekić", uz učešće: Aleksandra Jerkova, Nade Blam i Gojka Baletića;
14. 16. novembra 1979 - Jovan Radulović: "Ilinštak", uz učešće: Jovana Radulovića, Mirjane Vukojičić i Miodraga Perišića;
15. 23. novembra 1979 - "Poezija Milana Milišića", uz učešće: Jasmine Lukić i Milana Milišića;
16. 7. decembra 1979 - "Proza Dobrila Nenadića", uz učešće: Božura Hajdukovića, Mirjane Vukojičić i Bogdana Mihajlovića;

17. 14. decembra 1979 - "Proza Pavla Ugrinova", uz učešće: Snežane Brajović, Ljiljane Krstić, Radeta Markovića i Pavla Ugrinova;
18. 21. decembra 1979 - "Poezija Jovana Jovanovića - Zmaja", uz učešće: Vase Milinčevića, Radmile Andrić, Miodraga Radovanovića, Danila Srećkovića, Dušana Jakšića i Žarka Aćimovića.

U 1979. godini obeležena je i Desetogodišnjica rada Manakove kuće. Naime, u Manakovoj kući, u Ulici Gavrila Principa br. 5, - u zdanju sa početka XIX veka - pre deset godina, tačnije 24. septembra 1969. godine, održano je prvo književno veče, popularno nazvano "Sastanak u Manakovoj kući". Tema je bila "Staro srpsko pesništvo od IX do XIII veka", a učesnici: Rada Djuričin, Ratomir Rale Damjanović, Milica Barić i Dragan Kolundžija.

Tako je otpočela saradnja Muzeja grada Beograda i Biblioteke grada Beograda na jednom plemenitom poslu.

U prvoj godini Tribina je bila posvećena srpskom pesništvu. U jesen 1971. godine u repertoar se uvode strani pesnici, a početkom 1972. i prozaisti, naši i strani. Od tog momenta Sastanci u Manakovoj kući dobili su svoj stalni konceptijski lik, koji su uglavnom zadržali i do danas.

Zaključno sa 31. decembrom 1978. godine održano je ukupno 225 sastanaka, a u toku 1979. godine 18 Sastanaka.

Povodom desetogodišnjice rada Manakove kuće, Muzej grada Beograda i Biblioteka grada Beograda zajednički su izdali, u tiražu od 1000 primeraka, spomenicu "Sastanak u Manakovoj kući 1969 - 1979." Utiske i sećanja o desetogodišnjem radu, i o značaju književne tribine u Manakovoj kući, sakupile su i priredile Nadežda Andrić, viši kustos Muzeja grada Beograda, i Desanka Bajić, knjižničar Biblioteke grada Beograda.

Da bismo ukazali na to kakvo mišljenje postoji o sastancima i razgovorima održanim u Manakovoj kući, navešćemo neke od ovih zapisa.

Tako Dr Zoran Gavrilović kaže:

"Pre svega, ona je čudnovata kuća: prvo zato što je mala, drugo zato što je stara, a treće zato što je negovala ono što je retko i teško negovati, uvek uz publiku, uvek uz svet koji je to razumevao, negovala ono što pokatkad hoće da se zaboravi, negovala je pesničku reč, negovala muziku, negovala književnost, slikarstvo, jednom rečju negovala lepotu koju i valja pokatkad, čini mi se, negovati upravo u ovakvim domovima".

Nikola Bertolino piše:

"Večeri u Manakovoj kući već godinama su za pisce, prevodioce i čitaoce, umetnike i publiku, mesto susreta, mesto proveravanja vrednosti i sticanje sigurnosti. Naročito kad je

u pitanju umetnost pisane reči, ovi susreti u Manakovoj kući skraćuju rastojanje i omogućavaju umetniku, stvaraocu, da kroz neposredan kontakt doživi način na koji primalac doživljava njegovo delo".

A Vesna Kršić, kaže:

"Sam ambijent, Manakova kuća u nekadašnjoj "Savamali" starog Beograda, sa odajama i odajicama, tiha, gospodstvena, vraća me u život naših predaka - sugrađana i na poseban način inspiriše".

Glumac Dejan Čavić:

"Nisu to, kao što se zovu, "Večeri poezije u Manakovoj kući", već kraće i rečitije, - poezija kod Manaka. U ovoj kući se niti recituje, niti deklamuje, niti se baš govori, niti kazuje, ne čita se iako se čita, a ako se pesma napamet zna, ni to nije kao drugde - pesma se kod Manaka priča".

Olga Savić, član Jugoslovenskog dramskog pozorišta, seća se svojih gostovanja u Manakovoj kući:

"Tako osobeni štimung, takvo mesto i takav ambijent - retkost su u Beogradu, i zato ih treba negovati i čuvati, i učiniti sve da ovo mesto ne počne da liči na druga mesta".

Tode Čolak vidi u Manakovoj kući sinonim za pesnika, za stvaraoca, za umetnika, i kaže:

"Naoko mrtva i pusta, ona u jednom trenutku, nemirom reči i zvuka, postaje život i čudesno trajanje nada i snova, svega što, u čovekovu hodu pod zvezdama, ljudsku psihi razapinje do volumena dramatskog praska, tj., u Manakovoj kući, pesnik i izvoditelj, i slušalac zajedno s njima, postaju jedno, nerazdvojno, trajno, sjedinjeno čistotom iskazanog bola ili polem mladosti, snagom ljubavi ili prokletstvom čežnje, svim što znači čovekovo bivstvo na neravnim stazama večnosti i sunovratnim putevima snova.

Manakova kuća: ni trošnijeg zdanja, ni punije pesme, niti stamenijeg pesnika od nje u Beogradu!"

c/ KNJIŽEVNI SUSRETI ZA DECU

U dogovoru sa osnovnim školama i u saradnji sa izdavačkim radnim organizacijama, Odeljenje za rad sa decom organizovalo je u 1979. godini 9 susreta sa književnicima:

Gostovali su:

- Stojanka Grozdanov-Davidović,
- Vladimir Ličina,
- Mira Alečković,
- Miroslav Antić,
- Branislav Lovrenski,

- Vlada Stojiljković,
- Mirjana Stefanović,
- Berislav Kosier i
- Ranko Simović

d/ ZAVRŠNA SVEČANOST

Tradicionalna završna svečanost Odeljenja za učenike koji završavaju osnovnu školu i postaju članovi Biblioteke za odrasle održana je 25. maja u čast Dana mladosti. Gost ovogodišnje svečanosti je bio M. Antić, pesnik, čije su se knjige "Prva ljubav" i "Plavi čuperak" ove godine anketom pokazale kao najčitanije. Pesnik M. Antić je najboljim čitaocima Odeljenja uručio nagrade - svoju zbirku pesama za mlade "Prva ljubav", a Izdavačka radna organizacija "Mladost" je pripremila prodajnu izložbu svih Antićevih knjiga. Na kraju svečanosti, literarna sekcija Osnovne škole "Drinka Pavlović" izvela je recital Antićevih pesama uz pratnju flautista.

e/ SARADNJA SA ŠKOLAMA I DEČJIM LETOVALIŠTIMA

U toku proteklih deset godina Odeljenje za rad sa decom razvijalo je veoma živu saradnju sa osnovnim školama na užem i širem području grada. Ove škole su bile kolektivni korisnici pokretnih fondova Odeljenja pa je i nabavna politika usmeravana prema nastavnim programima škola. U međuvremenu, veliki broj škola je osnovao svoje biblioteke, dobio sredstva za nabavku fonda i pozajmljene publikacije vratio Odeljenju. Na žalost, ove knjige su dotrajale, a ako se uzme u obzir i činjenica da se školska lektira iz godine u godinu menja, vraćene knjige postaju suvišni fond Odeljenja, koji zauzima i ono malo slobodnog prostora za smeštaj novih publikacija.

Odeljenje predlaže da se ispita mogućnost kako i na koji način pokrenuti fond Odeljenja, odnosno stara izdanja obavezne školske lektire, koji je još po školama, otudjiti iz knjižnog fonda Biblioteke i pokloniti osnovnim školama u kojima se nalazi.

U prošloj godini proširena je saradnja sa dečjim letovalištima koja nemaju biblioteke. Odeljenje je već delimično razvilo saradnju na tom planu sa dečjim letovalištem u Jelsi na Hvaru i na Tari, gde se već nalaze knjige iz fonda Odeljenja. Centar dečjih letovališta u Beogradu izrazio je spremnost da se putem samoupravnog sporazuma uspostave trajne osnove saradnje sa svim letovalištima.

LITERARNE PRIREDBE: U 1979. godini u Odeljenju za rad sa decom gostovale su osnovne škole:

1. Dečji vrtić "Terazije", sa recitalom pesama za decu o proleću /Proleće je stiglo u moj grad/.
2. "Drinka Pavlović" - literarna sekcija, sa recitalom poezije M. Antića.
3. "Zmaj Jova Jovanović" - literarna sekcija i hor, sa recitalom dečjih radova o Beogradu.
4. "Pero Popović - Aga" - dramska i literarna sekcija, sa recitalom naših pesnika o Republici.
5. "20 oktobar" - hor i literarna sekcija, sa recitalom stihova i tekstova o Jugoslovenskoj armiji u čast 22. decembra.

VI. IZDAVAČKA DELATNOST

Programom delatnosti Biblioteke grada Beograda za 1979. godinu planirana je veoma obimna izdavačka delatnost.

Tako u Programu za 1979. godinu stoji da se u toku godine radi na pripremanju i izdavanju sledećih publikacija:

- "Anotirana bibliografija novih knjiga iz beletristike, nauke i umetnosti" /2 broja/;

- "Bilten recenzija iz važnijih jugoslovenskih listova i časopisa" /4 broja/;

- "Bibliografija prinovljenih publikacija" /4 broja/;

- "Istorija beogradskih biblioteka";

- "Vodič kroz popularne biblioteke Beograda"; i

- Rad na pripremi II knjige "Gradja za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu".

Svi planirani zadaci izvršeni su u potpunosti.

Naime, izdati su:

1. "Anotirana bibliografija" - 1 broj /broj 15/, dok se drugi broj /broj 16/ nalazi u štampi.

2. "Bilten recenzija" - 3 broja, dok se četvrti broj /broj 4/79/ nalazi u štampi;

3. "Bibliografija prinovljenih publikacija" - 5 brojeva, s tim što se broj 4/79 nalazi u štampi.

Što se tiče ostalih publikacija /"Istorija beogradskih biblioteka", "Vodič kroz popularne biblioteke Beograda" i "Gradja

za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu" knjiga II/, sve one pripremljene su za štampu, ali zbog nedostatka finansijskih sredstava nisu mogle biti predate u štampu. Ukoliko u 1980. godini bude sredstava, ove publikacije mogle bi da budu dostupne javnosti relativno brzo - za 2 do 3 meseca.

U vezi sa našom izdavačkom delatnošću potrebno je da napomenemo dve stvari:

Prvo, naše publikacije - posebno "Bibliografija prinovljenih publikacija" i "Bilten recenzija" - naišle su na veliko interesovanje kulturnih i naučnih institucija, kao i brojnih društvenih, javnih i kulturnih radnika ne samo iz Beograda i Srbije, nego i šire. Napominjemo da su nam zahteve za slanje navedenih publikacija uputili, između ostalih, i Centar za informacionu i dokumentacionu delatnost SIV-a, Informaciono-dokumentaciona služba Izvršnog veća Skupštine AP Vojvodine, Medicinski centar - Slavonski Brod, Institut za teoriju književnosti i umetnosti iz Beograda, Jugoslovenski zavod za proučavanje školskih i prosvetnih pitanja, Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije, Narodna knjižnica - Split, i dr.

Drugo, od ove godine nastojimo da publikacije tehnički opremimo što bolje, tako da sada, i sa te strane, izgledaju solidnije.

VII. SARADNJA BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA SA RADNIM I DRUGIM ORGANIZACIJAMA

Kao ranijih godina, i u toku 1979. godine Biblioteka grada Beograda je na polju kulturno-prosvetne, naučne, publicističke, izdavačke i sličnih delatnosti saradnjivala veoma plodno sa nizom institucija, radnih i drugih organizacija.

Izveštaja radi, navešćemo samo jedan broj tih organizacija iz Beograda, Srbije i Jugoslavije:

1. Narodna biblioteka SR Srbije,
2. Univerzitetska biblioteka "Svetozar Marković" - Bgd.
3. Biblioteka SRpske akademije nauke i umetnosti,
4. Narodna biblioteka - Kraljevo,
5. Biblioteka "Vuk Karadžić" - Kragujevac,
6. Narodna biblioteka - Negotin,
7. Narodna biblioteka - Bor,
8. Opštinska matična biblioteka - Svetozarevo,
9. Narodna biblioteka "Radoje Domanović" - Leskovac,
10. Narodna knjižnica - Split,
11. Biblioteka Matice srpske - Novi Sad,
12. Pokrajinska biblioteka - Priština,
13. Narodna biblioteka "E. Kardelj" - Titovo Užice,
14. Institut za vodoprivredu "Jaroslav Černi" - Beograd,

15. Građska konferencija Saveza komunista Beograd,
16. Građska konferencija SSRN Beograd,
17. Udruženje književnika Srbije,
18. Narodna biblioteka - Niš,
19. Nacionalna i univerzitetska biblioteka - Skoplje,
20. Narodni muzej - Beograd,
21. Muzej grada Beograda,
22. Pedagoški muzej - Beograd,
23. Kolarčev narodni univerzitet,
24. Kulturni centar - Beograd,
25. Istorijski arhiv - Beograd,
26. Institut za teoriju književnosti i umetnosti - Bgd.
27. Jugoslovenski zavod za proučavanje školskih i prosvetnih pitanja - Beograd,
28. Bibliotekarsko-knjižarska škola "Ivo Andrić" - Bgd.
29. Marksistički centar Beograda,
30. Marksistički centar Srbije
31. Prosvetno-kulturna zajednica Beograda
32. Kulturno-prosvetna zajednica Srbije,
33. Sve opštinske matične biblioteke sa šireg područja grada Beograda,
34. Osnovna škola "Boško Palkovljević-Pinki" - Batajnica
35. Osnovna škola "14 Oktobar" - Barič,
36. Osnovna škola - Jasenak
37. Osnovna škola - Mala Moštanica
38. Škola za osnovno obrazovanje i rehabilitaciju dece i omladine oštećenog sluha i govora "Radivoj Popović" - Zemun
39. Škola za osnovno obrazovanje "Rade Končar" - Zemun
40. Srednjoškolski internat - Mladenovac
41. "Kosta Djukić" - Mladenovac
42. " " - Markovac
43. " " - Pružatovac
44. " " - Medjulužje
45. " " - Koraćičke Livade
46. "Vasa Čarapić" - Beli Potok
47. "Jovan Popović" - Obrenovac
48. "Vuk Karadžić" - Ripanj
49. "Milica Pavlović" - Beograd
50. "Prva Proleterska brigada"
51. "Bora Stanković"
52. "Ćirilo i Metodije"
53. "Filip Filipović"
54. Osnovna specijalna škola "Antun Skala"
55. "20 oktobar" - Novi Beograd
56. Beogradsko dečje letovalište - Jelsa
57. "Branko Radičević" - Boljevci
58. Dom pionira
59. "Milorad Labudović-Labud" - Baroševac
60. " " " - Junkovac

61. Osnovna škola - Dudovica
62. Osnovna škola - Rudovci
63. Osnovna škola - Vreoci
64. Dečje odmaralište - Tara
65. Dom zdravlja Vračar - Dispanzer za mentalno zdravlje i neurologiju.

U toku godine veliki broj bibliotečkih, kao i drugih kulturnih i naučnih radnika iz naše zemlje posetio je Biblioteku grada Beograda. Navešćemo samo neke od takvih poseta:

1. Grupa od desetak bibliotekara iz Skoplja - radnika Gradske i opštinskih biblioteka;
2. Grupa od 14 bibliotekara dečje biblioteke "Vlatko Foht" iz Sarajeva;
3. Tri drugarice iz Gradske biblioteke - Novi Šad;
4. Upravnici narodnih biblioteka iz Negotina, Kraljeva, Bora, Šapca, Skoplja, Niša i niza drugih gradova Jugoslavije;
5. Darja Kramberger, bibliotekar Pionirske knjižnice iz Maribora;
6. Narcisa Potežica i Jadranka Lazić, bibliotekari Knjižnice grada Zagreba.

Što se tiče međunarodnih kontakata, Biblioteka nije u mogućnosti - zbog nedostatka deviza - da učestvuje na međunarodnim bibliotečkim skupovima i manifestacijama u inostranstvu, niti da upućuje svoje radnike na stručna usavršavanja. Tako su se svi naši međunarodni kontakti sveli na to da je Biblioteka bila domaćin stranim gostima.

U 1979. godini Biblioteku su posetili:

- Džon Lampe, profesor Univerziteta u Merilendu /koji proučava istorijski razvoj Beograda/;
- Slavko Lazarević, profesor Više škole u Adelandi /Australija/, koji priprema doktorsku disertaciju "Razvoj bibliotekarstva u SFRJ";
- Vitald Adamiec, bibliotekar Biblioteke varšavskog vojvodstva, koji je - kao gost Narodne biblioteke SR Srbije - bio u Beogradu radi proučavanja organizacije bibliotečkog sistema kod nas;
- An Šampan, savetnik za dečje biblioteke u Londonu, koja se interesovala za rad u dečjim bibliotekama kod nas.

VIII. DELATNOST MATIČNE SLUŽBE

Praćenje rada i razvoja opštinskih matičnih biblioteka kao i predlaganje mera za njihov razvoj bila je osnovna programska orijentacija u radu Matične službe za 1979. godinu.

Delatnost Matične službe bila je, kao i ranijih godina, usmerena u tri pravca. To su:

- unapredjenje rada narodnih biblioteka Beograda;
- praćenje rada i razvoja opštinskih matičnih biblioteka;
- pravno-tehnički poslovi vezani za rad biblioteka i priprema poslova iz delokruga rada Skupštine i Izvršnog odbora.

Unapredjenje rada popularnih biblioteka

Pored objedinjavanja rada kroz bibliotečki sistem, smisao funkcionalne integracije je unapredjenje i ujednačavanje rada narodnih biblioteka.

Za planiran i ujednačen razvoj bibliotečke mreže neophodni su standardi. U protekloj godini izradjeni su standardi za rad biblioteka u radnim organizacijama, koje je usvojio Izvršni odbor Samoupravne interesne zajednice kulture Beograda.

Kako bi bibliotekama bilo omogućeno da prate čitalačka interesovanja, dat je predlog za uvođenje kartoteke za praćenje interesovanja korisnika. Matična služba je bila angažovana za bibliotečke statistike, i to u saradnji sa Narodnom bibliotekom Srbije.

Zapaženo je angažovanje Matične službe na izradi normativa kadrovske i materijalne opremljenosti opštinskih biblioteka, koji je kao predlog usvojila Skupština Udruženih narodnih biblioteka i čiji smisao je: ujednačavanje uslova rada biblioteka u različitim opštinama i izjednačavanje uslova za sticanje dohotka.

Praćenje rada matičnih biblioteka

Radi evidencije i praćenja rada matičnih biblioteka, Matična služba je:

- izradila objedinjeni Program rada Udruženih biblioteka za 1979. godinu inicirajući potrebe za zajedničkim akcijama;
- izradila šestomesečni statistički i godišnji analitički izveštaj o radu mreže Udruženih biblioteka Beograda sa predlogom mera za poboljšanje rada;

- prikupljeni su podaci o specijalnim fondovima, odnosno periodičnim publikacijama koje se nalaze u fondovima opštinskih biblioteka. Katalog periodičnih publikacija će biti objavljen i korišćen kao informativno sredstvo u Udruženim bibliotekama. Ovaj obiman posao do kraja je završen;

- instruktorsko-inspekcijski poslovi vršeni su samo u manjem obimu, zbog nedostatka kadra. Izvršen je obilazak, radi uvida u rad matičnih biblioteka - davanje instrukcija za dalji razvoj /Barajevo, Zemun, Ripanj, Mladenovac, Lazarevac i Vračar/

Raznovrsne stručne informacije i uputstva davana su pismeno, usmeno i telefonskim putem.

Vodjenje zajedničke pravne službe za čitavu mrežu

Osim pravne pomoći u savetima, nije bilo moguće ostvariti predviđenu saradnju na ovom planu zbog nedostatka kadrova. Sačinjen je Samoupravni sporazum o prikupljanju i sredjivanju zavičajne gradje.

Izrada materijala i tehničko-organizacioni poslovi za rad samoupravnih tela Udruženih biblioteka

Prema Programu, održano je osam sednica Izvršnog odbora i četiri sednice Skupštine. Održano je više sastanaka Komisije za otkup i zajedničku nabavku bibliotečkog materijala, Komisije za standarde i Komisije za raspodelu i sticanje dohotka.

Rad na stručnom usavršavanju bibliotečkih radnika

Realizacija Programa stručnog usavršavanja dobila je svoj stalni tok i kontinuitet. Organizovani su: savetovanje o prikupljanju i sredjivanju zavičajne gradje, susret sa bibliotečkim radnicima iz Sovjetskog Saveza, radi razmene iskustava, okrugli sto sa izdavačima i razgovor oko saradnje sa bibliotekama.

Prvi put ove godine organizovana je manifestacija "Sedam dana beogradskih biblioteka", koja je koncipirana kao javno predstavljanje rada Udruženih narodnih biblioteka kroz delatnost vezanu za poslednjih pet godina. U okviru ove manifestacije održana je izložba u Kulturnom centru Beograda, okrugli sto - razgovor sa izdavačima o međusobnoj saradnji sa bibliotekama i susret sa bibliotečkim radnicima - pionirima beogradskog bibliotekarstva.

Sve ove manifestacije imale su odjeka u javnosti i predstavljaju model za buduću aktivnost.

IX. RAD ORGANA SAMOUPRAVLJANJA

I u toku 1979. godine - kao i ranijih godina - rad organa samoupravljanja bio je na zavidnom nivou.

Svi organi - počev od Zbora radnika do odeljenskih sastanaka - radili su ozbiljno, savesno i aktivno.

U toku godine održano je 8 zborova radnika /21. februara, 23. marta, 26. juna, 18. jula, 14. septembra, 17. oktobra, 23. oktobra i 9. novembra 1979. godine/. Svi oni, sem jednog, bili su radnog karaktera, dok je Zbor održan 26. juna bio svečani zbor radnika i svečani plenum Osnovne organizacije Sindikata posvećen 27. junu - Danu samoupravljača.

Zborovi radnika kao najširi oblik neposrednog upravljanja u našoj radnoj organizaciji pokazali su svojim sadržajnim radom, aktivnošću i svestranim interesovanjem njegovih članova, svoj puni značaj i neophodnost. Tu su se razmatrala, pretresala, analizirala sva pitanja i svi problemi iz života i rada Biblioteke.

Savet Biblioteke, koji broji 13 članova, održao je u toku 1979. godine 22 sednice.^x

Ovoliki broj sednica dovoljno govori o aktivnosti ovog organa samoupravljanja. Uostalom, to je sasvim normalno i razumljivo, kada se zna da je najveći deo poslova - što se tiče regulative u nadležnosti Saveta. Polazeći od zakonskih i podzakonskih akata, Savet je tokom cele godine imao obavezu, dužnost i pravo da donosi niz odluka, rešenja i zaključaka, kojima je rešavao opšta i pojedinačna pitanja, - već kako su to zahtevali konkretna situacija i određeni problem.

Kada govorimo o radu Saveta Biblioteke u 1979. godini, ne možemo a da ne podvučemo veoma plodnu normativnu delatnost u našoj ustanovi u ovoj godini, kao ni jedne godine do sada, u 1979. godini donet je veliki broj normativnih akata /njih 14/, dok se još tri akta nalaze u izradi ili u fazi razmatranja. Doneta su sledeća normativna akta:

1. Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika;
2. Pravilnik o zaštiti na radu;
3. Pravilnik o zaštiti od požara;
4. Pravilnik o narodnoj odbrani;
5. Pravilnik o poslovnoj tajni;

x

- 8. januara, 14. februara, 23. februara, 30. marta, 10. aprila, 17. aprila, 20. aprila, 8. maja, 15. maja, 30. maja, 13. juna, 20. juna, 18. jula, 11. septembra, 27. septembra, 12. oktobra, 23. oktobra, 8. novembra, 13. novembra, 14. novembra, 11. decembra i 26. decembra.

6. Pravilnik o prijemu i kretanju stranaca;
7. Pravilnik o organizaciji i radu Samoupravne radničke kontrole;
8. Pravilnik o stambenim odnosima;
9. Pravilnik o popisu /inventarisanju/ sredstava i izvora sredstava, i o načinu i rokovima usaglašavanja potraživanja i obaveza BGB;
10. Pravilnik o izboru i opozivu organa BGB;
11. Poslovnik o radu Zbora radnika BGB;
12. Poslovnik o radu Odbora Samoupravne radničke kontrole;
13. Poslovnik o radu Saveta Biblioteke;
14. Poslovnik o radu Saveta korisnika.

U izradi, odnosno u fazi donošenja nalaze se sledeća tri normativna akta, i to:

1. Statut Kluba ljubitelja knjige;
2. Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju; i
3. Pravilnik o inovacijama i nagradjivanju.

Donošenjem gore navedenih pravilnika i poslovnika Biblioteka je završila usaglašavanje svoje normativne delatnosti sa odredbama Zakona o udruženom radu.

Normativno samoupravna delatnost imala je u 1979. godini još jednu novu dimenziju. Otvaranje prakse udruživanja rada i sredstava iziskivalo je normativno regulisanje ovih odnosa. U tom cilju izrađeno je i donešeno nekoliko samoupravnih sporazuma o udruživanju rada i sredstava Biblioteke grada Beograda i drugih radnih organizacija.

- Sporazum o udruživanju rada i sredstava BGB i Izdavačkog preduzeća "Narodna knjiga" - Beograd;
- Sporazum BGB sa Upravom dečjih letovališta - Beograd o otvaranju biblioteka u dečjim letovalištima u Jelsi, na Tari, i dr.;
- Sporazum BGB sa Bibliotekarsko-knjižarskom školom "Ivo Andrić" u Beogradu o organizovanju obaveznog praktičnog rada učenika ove Skole u Biblioteci.

Programski savet Biblioteke, koji broji ukupno 22 člana - 13 iz reda radnika Biblioteke i 9 predstavnika društvene zajednice održao je u 1979. godini samo 3 sednice, i to: 2 radne /7. marta i 18. oktobra/ i jednu svečanu - 18. oktobra - povodom 20. oktobra, Dana oslobođenja Beograda.

Na sednicama Programskog saveta razmatrana su značajna pitanja iz Programa rada i proširene delatnosti Biblioteke grada. Savet je usvojio i pozitivno ocenio Izveštaj za 1978. godinu

i Program rada Biblioteke za 1979. godinu i posebno podržao orijentaciju ka jačanju javnosti i podružljavanju rada Biblioteke grada, na jačanju njene uloge u kulturnom i društvenom životu grada. Ostvarujući takvu orijentaciju rada u toku 1979. godine pripremljeni su i na Programskom savetu razmatrani i usvojeni posebni programi kao što su osnivanje "Kluba ljubitelja knjige", obeležavanje Međunarodne godine deteta i o otvaranje "Centra knjige za decu" u Pionirskom gradu, a u okviru ovoga i "Fonda prijateljstva". Učestvujući u tradicionalnoj manifestaciji "Radost Evrope" deca iz evropskih zemalja su ponela po jednu svoju najomiljeniju knjigu i priložili ih "Fondu prijateljstva". Predviđeno je da se ovaj fond svake godine obogaćuje novim knjigama, a da se u okviru održavanja Konferencije UNESCO-a pripremi izložba dečjih knjiga iz 150 zemalja koje učestvuju na Konferenciji.

Nakon razmatranja i prihvatanja koncepcije i programske orijentacije "Kluba ljubitelja knjige" i "Centra knjige za decu u Pionirskom gradu", koji su dobili podršku i šire društvene zajednice, Kulturno-prosvetne zajednice, Interesne zajednice kulture i obrazovanja, izdavača, kulturnih i javnih radnika, pisaca, Programski savet je doneo odluku realizaciji ova dva programa značajna za delatnost Biblioteke grada.

Realizacija ovih poduhvata zasniva se na udruživanju rada i sredstava sa izdavačkim organizacijama i drugim kulturnim institucijama čija delatnost može doprineti organizovanjem i potpunijem radu sa knjigom i čitaocima.

Ovakva programska rešenja bi doprinela da knjiga u Biblioteci postane značajan motiv okupljanja stvaralaca i čitalaca i osnov za širi rad na onome što ovu Biblioteku čini gradskom, matičnom i zavičajnom. Svi članovi Biblioteke grada, odnosno udruženih biblioteka Beograda, bili bi istovremeno i članovi Kluba, imali mogućnost da koriste posebne uslove rada i sami učestvuju u njegovoj programskoj delatnosti. Rad sa knjigom proširio bi se na sliku i muziku, literarno-književne susrete, kamernе koncerte i izložbe slika. Tako bi se, predstavljajući i povezujući svet knjige, slike i muzike, neposrednim i organizovanim susretanjem stvaralaca i čitalaca stvarala atmosfera za puniji rad sa knjigom. U tom cilju bili bi zastupljeni sledeći stalni i povremeni sadržaji i aktivnosti:

- Stalna izložba najnovije knjige iz svih oblasti zastupljenih u fondovima Biblioteke grada, a pre svega naučno-popularne knjige, izložbe najčitanije knjige, kao i knjiga koja se preporučuje čitaocima.
- Izložbeno-prodajni prostor knjiga /dvorišna zgrada/ svih izdavača organizovan na principu rada Kluba i potreba Biblioteke i njenih čitalaca. U večernjim časovima bila bi otvorena Biblioteka grada i time data mogućnost da se posetioci učlane, pozajme, dobiju

potrebnu informaciju ili kupe željenu knjigu. U okviru ovog programa bi bio realizovan deo nabavne politike Biblioteke grada Beograda, a po dogovoru i za udružene biblioteke, biblioteke u radnim organizacijama, mesnim zajednicama i školama. Primenom odgovarajućih sredstava reprografske i birotehničke opreme svaka nabavljena knjiga bila bi obradjena. Time bi se postigle znatne materijalne i kadrovske uštede unutar udruženih biblioteka i bitne pretpostavke za izgradjivanje jedinstvenog sistema obrade, katalogizacije i klasifikacije, stvorene realne pretpostavke za medjubilotečku pozajmicu, veću pokretljivost, ravnomerniji raspored i specijalniju podelu knjižnih fondova.

- Predvidjeno je da se preko "Kluba ljubitelja knjige" razvijaju aktivnosti čiji su neposredni realizatori sami članovi. Npr. snabdevanje starih lica knjigama, prikupljanje stare i retke knjige, knjige o Beogradu, podsticanje razmene knjiga u okviru ličnih biblioteka i dr. Time bi se proširila osnova rada sa knjigom preko Biblioteke i Kluba, ostvarivala šira komunikativnost knjige i ljudi, stalno proširivao fond i broj korisnika knjige. Uz mogućnost da se knjiga može pozajmiti, razmeniti i kupiti, da se o knjizi i povodom knjige mogu neposredno sresti i razgovarati pisci, stvaraoci i čitaoci, da sastavni deo takvih mogućnosti čine slika i muzika, Biblioteka grada bi ostvarivala svoju širu kulturnu, obrazovnu i društvenu funkciju.

Osnivanje Centra knjige za decu sastavni je deo jedne šire koncepcije i orijentacije Biblioteke grada Beograda da dečja odeljenja "Neven" i "Čika Jova Zmaj", obogaćena iskustvom rada sa knjigom u Pionirskom gradu, uz neposrednu saradnju sa Zavodom za unapredjenje vaspitanja i obrazovanja, i školama, prerasta postepeno u jedinstven Metodski centar knjige za decu u Beogradu. Ostvarivanje ovog programa predstavlja i neposrednu realizaciju srednjoročnog plana razvoja Biblioteke.

Ovaj poduhvat naišao je na odobravanje i podršku Kulturno-prosvetne zajednice Beograda, Gradskog komiteta za obrazovanje i kulturu, izdavačkih kuća, dečjih pisaca, ilustratora dečje knjige, pedagoga, bibliotekara, i dr., jer se, upravo, došlo do saznanja da će se preko Centra knjige za decu postići neposrednija saradnja svih onih koji rade na knjizi i sa knjigom, kao i onih koji se bave vaspitanjem i obrazovanjem dece. Prva iskustva i rezultati rada ovog Centra u Pionirskom gradu ukazuju na punu opravdanost ovakve koncepcije i rada. Otvaranjem Centra knjige za decu stvorena je mogućnost da se sve veće manifestacije vezane za knjigu i dete, organizuju u Pionirskom gradu, gde svakodnevno boravi veliki broj dece različitih uzrasta; da se neposrednije i dublje prožima rad na knjizi sa kulturno-obrazovnim i rekreativno-zabavnim aktivnostima.

U celoj ovoj akciji oko osnivanja Centra knjige za decu, posebno je značajna podrška izdavačkih kuća iz Beograda i Srbije, koje od samog početka učestvuju sa po jednim primerkom svake izdate knjige za decu i o deci.

Do sada je ovoj akciji odlukama svojih organa samoupravljanja pristupilo 8 izdavačkih radnih organizacija iz Beograda: "Nolit", "Narodna knjiga", "Srpska književna zadruga", "Rad", "Grafos", "Vuk Karadžić", "Dečje novine" - Gornji Milanovac, "Veselin Masleša", dok je jedan broj izrazio spremnost za neposrednu saradnju.

Pionirski grad je opremio Centar inventarom, a Biblioteka je izdvojila više od 3000 knjiga za rad Centra. Zajedno sa knjigama koje su priložili izdavači, u Pionirskom gradu se nalazi oko 8.000 knjiga.

Samoupravna interesna zajednica obrazovanja, preuzela je obavezu finansiranja programa rada ovog Centra čija delatnost je najneposrednije vezana sa radom opštinskih, odnosno školskih biblioteka.

Na dan 18. oktobra 1979. godine održana je Svečana sednica Programskog saveta Biblioteke, na kojoj su - povodom 20 oktobra, Dana oslobođenja Beograda - predate plakete i spomen predmeti radnicima Biblioteke koji su u toku godine napunili 10 godina neprekidnog rada u Biblioteci, koji su otišli u penziju, ili napustili ustanovu posle višegodišnjeg rada u Biblioteci. Sve ove nagrade uručene su shodno odredbama Pravilnika o nagrađivanju radnika za dugogodišnji rad u Biblioteci grada Beograda.

Delegacije Biblioteke, kojih imamo tri /za skupštine društveno-političkih zajednica, za samoupravne interesne zajednice društvenih delatnosti, i za Samoupravne interesne zajednice privrede, komunalno-stambene delatnosti i zapošljavanja/ radile su u granicama svojih prava i ovlašćenja, trudeći se da nadju svoje mesto i ulogu. Sačinivši svoje godišnje i četvorogodišnje planove i programe, sve tri delegacije su u izvršavanju istih posebno težište stavile na ona pitanja koja su najdirektnije vezana za život, rad i razvoj Biblioteke.

Samoupravna radnička kontrola, izabrana 10. marta 1978. godine, ni u 1979. godini nije imala potrebe za makakvom intervencijom, jer ni od strane organa Biblioteke, niti od strane radnika ustanove, nije bilo kršenja zakona i normativnih akata, kao ni zloupotreba bilo koje vrste, ili drugih negativnih pojava.

Odeljenski sastanci, kao vid neposrednog samoupravljanja u okviru unutrašnjih organizacionih jedinica, pokazali su svu svoju neophodnost, potrebu, značaj i efikasnost. Na ovim sastancima, kroz živu, neposrednu i običnu reč, izneto je niz interesantnih zapažanja i pruženo puno korisnih predloga i sugestija. S toga bi trebalo i dalje negovati i razvijati ovaj oblik

neposrednog samoupravljanja, - čak nastojati da on dobije i zvaničan status kroz Statut Biblioteke kao posebna, svojevrsna institucija.

Što se tiče rada komisija - stalnih komisija Saveta Biblioteke ili povremenih komisija - možemo da konstatujemo da su neke od njih bile veoma aktivne. To se u prvom redu odnosi na Komisiju za radne odnose i Komisiju za stambene odnose. Ostale komisije, stalne i "ad hok", ili nisu imale potrebe za intenzivnijim radom ili su - prosto rečeno - "zatajile".

X. RAD STRUČNOG VEĆA

Stručno veće Biblioteke, u saradnji sa Savetom, Organizacijom Saveza komunista i Organizacijom Saveza sindikata, rešavalo je niz stručnih pitanja iz života i rada Ustanove.

Stručno veće, kao stručno telo Biblioteke, održalo je u toku godine 8 sednica.^x

Uloga i značaj Stručnog veća u životu i radu Biblioteke grada kao naučno-popularne biblioteke veoma je veliki i iziskuje potrebu temeljnog i studioznog razmatranja svih pitanja vezanih za unapredjenje stručnog rada u Biblioteci, a i šire. Primenom novog Zakona o bibliotečkoj delatnosti, koji je stupio na snagu 4. decembra 1977. godine, uloga Biblioteke grada Beograda - kao matične biblioteke za beogradski region - dobila je jedan novi vid u sistemu udruženih biblioteka Beograda. Sve to ukazuje na potrebu intenziviranja, i jačanja uloge i uticaja Stručnog veća na rad Biblioteke grada.

Utvrđena politika i program udruživanja narodnih biblioteka Beograda, uslovili su potrebu da se objedini nabavka i obrada bibliotečkog materijala, rad sa decom - najmlađim korisnicima knjige - preko Centra knjige za decu, a pravna, finansijska i tehnička služba uticale su da Biblioteka grada Beograda preko Stručnog veća, a i preko drugih tela i organa stavi na razmatranje sva ova i druga pitanja izgradjivanja jedinstvenog bibliotečkog informativnog sistema.

1. Tako je na sednici održanoj 22. januara 1979. godine Stručno veće razmatralo pitanje prikupljanja zavičajne gradje u Beogradu, koju bi vršila ne samo Biblioteka grada Beograda, odnosno njeno Zavičajno odeljenje /Odeljenje Beograda/ - kao do sada - nego i sve opštinske biblioteke beogradskog regiona.

2. Na sednici održanoj 9. februara 1979. godine Veće je, izmedju ostalih, razmatralo pitanja:

x

22. januara, 9. februara, 16. marta, 15. maja, 30. maja, 26. septembra, 12. oktobra, i 22. decembra 1979. godine

- izdavanja "Biltena recenzija" iz domaćih listova i časopisa;
- otvaranje ogranka u Pionirskom gradu, odnosno Centra knjige za decu; i
- stažiranje bibliotekara BGB u Narodnoj biblioteci SR Srbije.

Veće je odlučilo da se sa 1979. godinom pristupi izdavanju "Biltena recenzija", a obrazloženje takve odluke nalazimo u sledećem:

Naime, od aprila 1962. godine u Biblioteci se radi na katalogu recenzija, a njegov izvor čine 185 naslova važnijih jugoslovenskih listova i 69 naslova časopisa. Biblioteka, preko Jugoslovenske novinske agencije i dokumentacije "Pres-klipinga", nabavlja recenzije iz štampe, obradjuje ih i odlaže u registre. Što se tiče recenzija iz časopisa, njih Biblioteka obradjuje iz časopisa na koje je pretplaćena /69 časopisa/. Katalog recenzija predstavlja dragoceno informativno sredstvo za dopunjavanje već stečenih saznanja o knjizi.

3. Na sednici održanoj 16. marta razmatran je Izveštaj o izvršenju Programa delatnosti Biblioteke u 1978. godini.

Program proslave 60-godišnjice osnivanja Saveza komunista Jugoslavije, mogućnost nabavke reprografskih aparata, saradnja sa Muzejom grada Beograda oko održavanja književnih večeri u Manakovoj kući, formiranje odbora za obeležavanje "Medjunarodne godine deteta", savetovanje "Mesto i uloga gradske biblioteke - rad matičnih biblioteka".

Godina 1979. bila je jubilarna godina osnivanja KP SKOJ-a i revolucionarnih Sindikata. U proslavu ovih jubileja uključila se i Biblioteka grada Beograda organizovanjem jedne velike izložbe, u svojim prostorijama, u Ulici Moše Pijade broj 12/ prizemlje, gde je kroz bibliotečki materijal /knjige i periodične publikacije/ prikazan razvoj radničkog pokreta u Srbiji do Kongresa ujedinjenja, kongresi Partije, osnivanje, rad, razvoj i uloga SKOJ-a, i na kraju - samoupravljanje i nesvrstanost.

U želji da se što bolje osposobi za izvršenje uloge matične biblioteke za beogradski region, Biblioteka grada Beograda preduzela je niz mera - organizacione, tehničke i materijalne prirode - kako bi u najskorije vreme došla do reprografskih aparata /kompozer, manigraf i dr./, na kojima bi - za potrebe svih opštinskih biblioteka Beograda i svoje - umnožavala kataloške listiće i druge bibliotečke materijale.

Što se tiče saradnje sa Muzejom grada Beograda u vezi organizovanja književnih večeri u Manakovoj kući, ta saradnja postoji još od 1969. godine, tj. od održavanja prve večeri u Manakovoj kući. Saradnja je niz godina bila uspešna i plodna,

da bi 1978. godine došlo do izvesne male krize u odnosima, koja je, međutim, vrlo brzo otklonjena. Sada, tj. u 1979. godini, Sastanci u Manakovoj kući odvijali su se normalno i bili na visini - kako to i dolikuje Biblioteci i Muzeju kao dvema istaknutim kulturnim institucijama našeg glavnog grada.

4. Sednica Stručnog veća, održana 15. maja 1979. godine, razmatrala je pitanja:

- saradnje sa omladinskim radnim akcijama - i formiranja pokretnog bibliotečkog fonda, i
- uključivanja Biblioteke grada Beograda u akciju solidarnosti sa ugroženim područjima u Crnoj Gori.

Biblioteka grada Beograda već godinama saradjuje sa omladinskim radnim brigadama, ustupajući im na korišćenje jedan deo svoga fonda, na vreme od 6 meseci. Fond koji se ustupa omladincima formira se zajednički sa Štabom radnih akcija, u zavisnosti od sastava brigada, interesovanja brigadirima i programa kulturno-vaspitnog i ideološkog rada na Akciji.

Tako je bilo i 1979. godine, kada smo nekoliko hiljada knjiga ustupili - na privremeno korišćenje - brigadirima radne akcije Beograd 79.

Zemljotres, koji je u proleće 1979. godine teško pogodio Crnu Goru, nije mimoišao ni biblioteke. Mnoge od njih su oštećene. Zgrade srušene ili polusrušene; fondovi oštećeni; inventar uništen. U takvoj situaciji Biblioteka grada Beograda se odmah priključila akciji solidarnosti sa narodom Crne Gore, pa je iz svojih fondova izdvojila 269 novih knjiga iz raznih oblasti, i iste poslala Nacionalnoj biblioteci SR Crne Gore u Cetinju, s molbom da ih razdeli bibliotekama koje su najviše stradale u zemljotresu.

5. Na svojoj sednici od 3. maja Stručno veće je razmatralo: naučni projekat prof. Slobodana Turlakova "Istorija muzičkog života u Beogradu do 1941. god."; ostvarivanje matične funkcije Biblioteke grada Beograda; organizovanje svečanosti "Dani beogradskih biblioteka"; saradnju Biblioteke grada Beograda sa Zavodom za unapređenje kulturnog razvoja Srbije.

Dr Slobodan Turlakov, vanredni profesor Fakulteta muzičkih umetnosti u Beogradu, radi na projektu "Istorija muzičkog života u Beogradu do 1941. godine". Preporuku za ovaj rad dali su naši eminentni muzikolozi: Mihovil Logar, Predrag Milošević i Mihailo Vukdragović. Oni su uputili i pismenu preporuku Samoupravnoj interesnoj zajednici nauke i Samoupravnoj interesnoj zajednici kulture Beograda da se završi započeti rad.

Mada do sada nije bila praksa da Biblioteka daje podršku projektima izvan Biblioteke, ovoga puta, obzirom na ozbiljnost projekta i njegovu bliskost s programskim opredeljenjem Biblioteke, Biblioteka u potpunosti prihvata ponudjenu saradnju i predlog da finansiranje projekta ide preko nje.

O matičnosti Biblioteke grada Beograda govori se već skoro 20 godina, tj. od onog dana - 1961. godine - kada je tadašnji Narodni odbor grada Beograda, pod o3 br. 200/61 od 24. maja 1961. godine, doneo rešenje kojim se Biblioteka grada Beograda odredjuje za matičnu biblioteku za područje grada Beograda. Sadašnjim Zakonom o bibliotečkoj delatnosti /kao i ranijim zakonima iz ove oblasti/ i Statutom Biblioteke grada Beograda određene su funkcije, prava i dužnosti Biblioteke kao matične biblioteke. Na osnovu Zakona, Statuta Biblioteke grada i programa ostvarivanja matične funkcije Biblioteke grada ustanovljeno je da Matično odeljenje treba da:

- prati i proučava stanje, potrebe, i uslove rada i razvoja biblioteka na svom području, kao i pitanje organizacije i unapredjenja rada biblioteka i o tome daje predloge i mišljenje Narodnoj biblioteci SR Srbije, Skupštini grada Beograda, odnosno Gradskom sekretarijatu za obrazovanje i kulturu, Samoupravnoj interesnoj zajednici kulture Beograda, osnovnim interesnim zajednicama kulture i Skupštini udruženih biblioteka Beograda;
- izradjuje i predlaže program razvoja mreže biblioteka;
- uskladjuje rad matičnih biblioteka opština na svom području, pruža im stručnu pomoć i vrši stručni nadzor nad njihovim radom;
- vodi evidencije o bibliotekama i vrši druge stručne poslove u oblasti bibliotečke službe za potrebe Skupštine grada Beograda, Samoupravne interesne zajednice kulture Beograda i Skupštine udruženih biblioteka Beograda;
- pomaže u radu na organizovanju novih biblioteka;
- organizuje pogodne oblike saradnje biblioteka, naročito u poslovima nabavke, katalogizacije, pozajmice, razmene i zaštite knjige i drugog bibliotečkog materijala;
- radi na unapredjenju rada sa decom u bibliotekama popularnog tipa i školskim bibliotekama.

U okviru "Meseca knjige" organizovani su "Dani beogradskih biblioteka", koji su, pored manifestacionog, /izložbe, predavanja i sl./ imali i radni karakter /razgovori na bitne teme bibliotečkog poslovanja: jedinstvena nabavka i obrada bibliotečkog materijala/.

Na predlog Zavoda za unapredjenje kulturnog razvoja Srbije, Biblioteka grada Beograda prihvatila se da ispituje čitalačka interesovanja svojih članova, što treba da bude od velikog značaja kako za biblioteke, tako i za izdavačke kuće.

6. Na sednici održanoj 26. septembra 1979. godine Stručno veće je razmatralo i utvrdilo Plan rada Veća za period 1979-1980. godine, kao i referat "Popunjavanje fondova u Biblioteci grada Beograda", koji je podneo Mitko Madžunkov, bibliotekar-referent za nabavku bibliotečkog materijala u našoj kući.

Uz to, utvrđen je program proslave 20. oktobra - Dana oslobođenja Beograda, kao i obeležavanja 175-godišnjice Prvog Srpskog ustanka.

7. Sledeća sednica Veća, održana 12. oktobra, bila je posvećena razmatranju Predloga normativa kadrovske i materijalne opremljenosti kulture, koji je podnela Gradska samoupravna interesna zajednica kulture Beograda.

8. Na Stručnom veću 22. decembra, poslednjoj sednici u 1979. godini, razmatrana je koncepcija razvoja Odeljenja za popunjavanje fondova, katalogizacija i klasifikacija, predlog Odeljenja periodike za izradu štampanog kataloga periodike iz fonda Biblioteke.

Proširenje programa delatnosti Odeljenja periodike, u smislu saradnje sa Marksističkim centrom Beograda, razmatranje Nacrta Poslovnika o radu Saveta korisnika.

Zaključci koji su doneti po ovim tačkama dnevnog reda, odnosno po ovim važnim i bitnim stručnim pitanjima vezanim za dalji rad i razvoj Biblioteke grada Beograda, nesumljivo će doprineti da se nivo i kvalitet rada Biblioteke podigne na viši nivo.

XI. K A D R O V I

a/ Kvalifikaciona struktura

Na dan 31. decembra 1979. godine Biblioteka je imala ukupno 70 radnika. U odnosu na 31. decembar 1978. godine imamo radnika više. U 1979. SIZ kulture je odobrio otvaranje jednog radnog mesta u Zavičajnom odeljenju.

Što se tiče kvalifikacione strukture, ona izgleda ovako:

- visoka školska sprema	28 radnika
- viša školska sprema	1 radnik
- srednja školska sprema	25 radnika
- niža stručna sprema	5 radnika
- KV radnici	1 radnik
- nekvalifikovani radnici	10 radnika

U osnovnoj delatnosti radi 47 radnika /bibliotekari, knjižničari i bibliotečki manipulanti/, dok su ostalih 23 radnika zaposleni u administraciji, računovodstvu, tehničkim i pomoćnim službama. Odnos radnika iz osnovne delatnosti prema radnicima iz pratećih i pomoćnih službi iznosi 67:33.

I još jedan podatak: od svih zaposlenih 50 su žene, a 20 muškarci.

b/ Fluktuacija kadrova

Opšti osvrt na kadrove pokazuje da u 1979. godini nije bilo takve fluktuacije radnika kao što je to bio slučaj pre 2, 3, pa i više godina.

Analizirajući ovu pojavu, u prošlogodišnjem izveštaju o radu Biblioteke u 1978. godini rekli smo da je "fluktuacija kadrova posledica položaja u kome se nalaze radnici Biblioteke: relativno niski lični dohoci, nerešeni stambeni problemi, nemanje "toplog obroka", neizvesnost "regresa" za godišnji odmor, nemanje letovališta itd."

U 1979. godini povećani su lični dohoci radnika Biblioteke za 17%, uveden je, odnosno obezbeđen "topli obrok", a isplaćen je i "regres" za godišnji odmor u maksimalnom iznosu. Sve je to, verovatno, uticalo da je Biblioteku napustio samo jedan radnik - Zorka Djordjević, bibliotekar, koja je prešla na rad u Institut "Mihailo Pupin". Ostali radnici, koji su u 1979. godini otišli iz Biblioteke, bili su angažovani na određeno vreme - sezonski radnici /garderoberke i ložači/ i oni koji su zamenjivali privremeno odsutne radnike Biblioteke.

U 1979. godini u penziju je otišao samo jedan radnik Biblioteke - Mara Pandurović, bibliotekar /posle 23 godine rada u ovoj Ustanovi/.

v/ Bolovanja

Ono što u vezi kadrova zabrinjava Biblioteku, jeste veliki broj bolovanja.

Pregledom evidencije o bolovanjima u toku 1979. godine, konstatovali smo da se, prosečno, svakog dana na bolovanju nalazilo 4 radnika /prošle godine 5/, ne uzimajući u obzir radnike koji se, prema rešenjima Osnovnih zajednica zdravstvenog osiguranja, radili - duže ili kraće vreme, skraćeno - tj. po 4 časa dnevno.

Razloge ovim izostancima treba tražiti u samim uslovima rada u Biblioteci, kao i u činjenici da su u Biblioteci, od ukupno zaposlenih, više od 70% žene, koje izostaju sa posla ne samo zbog sebe, već i zbog bolesti dece.

Biblioteka, u granicama svojih mogućnosti, preduzima mere da se smanji broj bolovanja, da se poboljšaju postojeći radni, higijenski i drugi uslovi rada.

Bolovanjima, skraćenim radnim vremenom i porodiljskim odsustvom izgubljeno je ukupno 1.214 radnih dana. Sama bolovanja "odnela" su 920 radnih dana.

- u Odeljenju za opšte, pravne i tehničke poslove болоvali su 233 dana; u Odeljenju za rad na knjizi 181 dan; Odeljenju za rad sa odraslim čitaocima 43 dana; Odeljenju periodike, priručnika i knjiga iz likovnih umetnosti 68 dana; Odeljenju matične službe 225 dana; Zavičajnom odeljenju 2 dana; Odeljenju za rad sa decom 142 dana i Računovodstvu 26 dana.

g/ Stručni ispiti

U toku godine pet radnika Biblioteke polagalo je i položilo stručne ispite. U aprilskom ispitnom roku stručni ispit položio je Nebojša Jenković, knjižničar, dok su u novembarskom ispitnom roku stručne ispite položili:

- Vojislav Ristić, bibliotekar
- Branka Nogić, bibliotekar,
- Ljiljana Pantić, bibliotekar, i
- Milena Simić, knjižničar.

Svi radnici koji su polagali stručni ispit - naročito bibliotekari - postigli su izuzetan uspeh i obradjenim temama pokazali smisao za bavljenje teorijskim radom. To se najbolje vidi iz ocena njihovih pismenih radova, koje je dao član Komisije za polaganje stručnih bibliotekarskih ispita, Lazar Čurčić. On piše: "Ove devojke vraćaju nam veru da među bibliotekarima ima nade za bolje dane", pa na kraju predlaže "da se njihovi radovi štampaju u stručnom časopisu "Bibliotekar".

Danas u Biblioteci grada Beograda bez položenog stručnog ispita ima još deset bibliotečkih radnika, što iznosi 21%.

XII. OPŠTENARODNA ODBRANA I DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA

I u 1979. godini poslovima i obavezama iz opštenarodne odbrane i društvene samozaštite posvećena je puna pažnja.

Posebno se, i sa punom odgovornošću, radilo na izradi novog plana odbrane, kao i pratećih dokumenata, bilo da se ovi odnose na rad Biblioteke u ratu, ili na rad, dejstvo i dužnosti jedinice civilne zaštite i teritorijalne odbrane.

S tim u vezi treba naglasiti da su Biblioteka grada Beograda i Muzej grada Beograda /koji se nalaze smešteni u istoj zgradi, u Ulici Zmaj Jovinoj broj 1/ zaključili u toku 1979. godine dva Samoupravna sporazuma iz domena narodne odbrane i društvene samozaštite. To su:

- Samoupravni sporazum o formiranju zajedničke jedinice civilne zaštite; i
- Samoupravni sporazum o formiranju zajedničke jedinice teritorijalne odbrane.

Naime, posle niza medjusobnih razgovora i dogovora, kao i konsultacija Gradskog komiteta za obrazovanje i kulturu, Sekretarijata za narodnu odbranu opštine Stari grad i Mesne zajednice "Obilićev venac", Biblioteka i Muzej su utvrdili da je potrebno i neophodno da svoje planove odbrane usaglase, da formiraju zajedničke /jedinstvene/ jedinice civilne zaštite i teritorijalne odbrane, kao i da obuku ljudstva, odnosno pripadnike ovih jedinica, organizuju zajednički - sve u cilju efikasnije, bolje i celishodnije zaštite ljudi, materijala i objekata.

Zajedno sa Muzejom grada postavljana je prijavnica na ulazu u Biblioteku grada.

Na osnovu Statuta donošeno je više normativnih akata, u prvom redu pravilnika, kojima su detaljno regulisane pojedine oblasti, odnosno pitanja iz života i rada Biblioteke. Tako su i pitanja narodne odbrane i društvene samozaštite uređjena nizom pravilnika, kao što su:

- Pravilnik o narodnoj odbrani;
- Pravilnik o poslovnoj tajni;
- Pravilnik o prijemu i posetama stranaca;
- Pravilnik o zaštiti od požara;
- Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika.

Biblioteka grada Beograda je potpisnik Društvenog dogovora o izdvajanju sredstava za razvoj opštenarodne odbrane i Samoupravnog sporazuma o organizovanju i funkcionisanju društvene samozaštite u Beogradu. Sredstva - utvrdjena ovim Dogovorom, odnosno Sporazumom - redovno se izdvajaju i realizuju u skladu sa potrebama i mogućnostima Biblioteke. S druge strane, fond za narodnu odbranu opštine Stari grad dodelio je Biblioteci grada Beograda u 1979. određena sredstva "za mikrofilmovanje bibliotečkog materijala", što je jedan oblik zaštite ovog značajnog kulturno-istorijskog i naučnog materijala. Ovo se, u prvom redu, odnosi na materijal fonda Zavičajnog odeljenja, tj. Odeljenje Beograda, koji - s obzirom na njegov istorijski značaj i ulogu - treba maksimalno zaštititi, odnosno sačuvati.

XIII. FINANSIJSKO-MATERIJALNO POSLOVANJE

Finansijsko-materijalno poslovanje Biblioteke u 1979. godini odvijalo se u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, odredbama glave III /Osnove za uređjivanje društveno-ekonomskih odnosa u Biblioteci/ Samoupravnog sporazuma o udruživanju rada u Biblioteci grada Beograda, odredbama glave X /Samoupravna planiranja/ i glave XI /Sredstva/ Statuta Biblioteke, kao i u skladu sa odredbama Pravilnika o osnovima i merilima za rasporedjivanje čistog dohotka i raspodelu sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju.

Dosledna primena navedenih normativnih akata bila je garant zakonitog, pravilnog i uspešnog finansijsko-materijalnog poslovanja. To se može konstatovati uvidom u finansijsko-materijalnu dokumentaciju, u prvom redu u Finansijski plan i periodične obračune, kao i u Završni račun, i elaborat o redovnom godišnjem popisu sredstava i izvora sredstava.

Analiza naših finansija pokazuje da 90% sredstava Biblioteka ostvaruje preko Gradske samoupravne interesne zajednice kulture Beograda, koja finansira njene delatnosti, dok su samo 10% sopstveni prihodi /uglavnom članarina/.

I pored mera štednje, materijalni troškovi su veći u odnosu na 1978. godinu za 30%.

Razlog je u prvom redu povećanje cene materijala i usluga, a zatim i proširenje aktivnosti Biblioteke, koje povlači i veće troškove.

Lični dohoci zaposlenih u Biblioteci rasli su u skladu sa povećanjem sredstava za lične dohotke dobijenih od SIZ-a, a što iznosi 17% u odnosu na 1978. godinu.

Pored otežanih uslova rada i ograničenih finansijskih sredstava, dobar deo sredstava izdvojen je u fondove i za proširenje materijalne osnove rada. Tako je u Rezervni fond izdvojeno 139.294,85 dinara, u Fond za stambenu izgradnju 105.332,00 dinara, u Fond zajedničke potrošnje - slobodni deo 153.735,00 dinara, a za proširenje materijalne osnove rada - 110.528,15 dinara.

Čist dohodak po uslovnom radniku u Biblioteci grada Beograda je 613,43 dinara, dok je prosečan dohodak po uslovnom radniku u društvenim delatnostima Beograda 660,24 dinara. Zaostajanje u odnosu na prosek je za 46,81 dinar.

Redovan godišnji popis sredstava i izvora sredstava, obavljen sa stanjem na dan 31. decembra 1979. godine, pokazuje da je:

1. Ukupna vrednost osnovnih sredstava
iznosi Din. 19.201.586,64
Od toga:
 - nepokretnosti i stvari " 5.938.333,59
 - bibliotečki fondovi " 13.263.253,05
2. Ukupna vrednost sitnog inventara " 276.533,22
3. Ukupna vrednost potrošnog materij. " 95.572,05

Celokupno materijalno-finansijsko poslovanje se prevashodno oslanja na sredstva Samoupravne zajednice kulture. Analiza postojećih uslova finansiranja i interne raspodele ukazuje na potrebu doslednije primene Zakona o udruženom radu, mogućnosti sticanja i raspodele sredstava na dohodovnim osnovama i ostvarenim rezultatima rada /prevazilaženje "bod sistema", sticanje i raspodela dohotka prema programu, kolektivnom i ličnom dopri-

nosu/. U skladu sa razvojnim programom, mestom i ulogom Biblioteke grada Beograda u regionalnom sistemu, njene matične i naučno-popularne funkcije, treba sa SIZ-om ustanoviti takve vrednosne elemente finansiranja kojim bi se postepeno prevazi-
lazio "ugovorni odnos" i otvorio širi prostor za "dohodovanje",
utoliko pre što. su 1979. godine pokrenute značajne inicijative
za udruživanje rada i sredstava u zajedničke programe /Centar
knjige za decu u Pionirskom gradu, Klub ljubitelja knjige pri
Biblioteci grada, jedinstvena nabavka i obrada knjiga unutar
Udruženih biblioteka, saradnja sa izdavačima/. Realizacija ovih
i drugih programa znatno bi izmenila i proširila društvenu i
kulturnu funkciju biblioteke i ojačala njenu materijalnu osno-
vu rada.

Vodjenje evidencije u finansijsko-materijalnoj službi u potpunosti je prilagodjeno Zakonu o udruženom radu kao i zakonu o knjigovodstvu, što do sada nije bio slučaj. Analitičke evidencije su ustrojene svuda gde je to bilo potrebno da bi se pratilo kretanje troškova, dohotka i ličnih dohodaka u Biblioteci.

XIV. TEHNIČKA SLUŽBA

Programom delatnosti Biblioteke grada Beograda za 1979. godinu predviđeno je da Biblioteka grada Beograda, odnosno njena Knjigovezačka radionica, uveže /ukoriči/ u toku godine 4.000 publikacija /knjiga, novina i časopisa/, a da se - preko spoljnih saradnika /Narodna biblioteka SR Srbije i Istorijiski arhiv Beograda/ - fotokopira lo unikatnih publikacija, za potrebe Zavičajnog odeljenja, i mikrofilmuje 7 knjiga inventara.

U periodu januar-decembar 1979. godine Knjigovezačka radionica Biblioteke pružila je sledeće usluge, i to:

1. Ukoričeno je knjiga	530 kom.
2. Ukoričeno je časopisa	316 kompl.
3. Ukoričeno je novina	55 kompl.
4. Ukoričeno je "Bibliografija prino- vljenih publikacija"	587 kom.
5. Ukoričeno je "Biltena odabranih knjiga za decu"	400 kom.
6. Ukoričeno je "Biltena recenzija"...	450 kom.
7. Ukoričeno je normativnih akata	1.115 kom.
8. Ukoričeno je materijala za sednice organa upravljanja i drugih tela...	559 kom.

Tabela 1

ODNOS BROJA KNJIGA I ULOŽENIH SREDSTAVA
PREMA BROJU STANOVNIKA

Broj stanovnika u hiljadama		Broj knjiga u fнду po stan.		Broj pročitanih knj. po stanov.		Uložena sreds. u BGB po stan.	
1978.	1979.	1978.	1979.	1978.	1979.	1978.	1979.
1.397	1.450	0,25	0,26	0,56	0,60	6,65	8,81

Tabela 2

STRUKTURA KNJIŽNOG FONDA NA DAN
31. decembra 1979.

Opšta grupa		5.858
Filozofija		10.331
Religija		1.301
Društveno-političke nauke		43.363
Prirodne nauke		13.024
Primenjene nauke		15.161
Umetnost		21.105
Književnost:		
domaća		86.447
strana		56.239
Istorija - geografija		111.738
UKUPNO		369.572

Tabela 3

STRUKTURA KNJIGA NABAVLJENIH U
TOKU 1979.

Opšta grupa		263
Filozofija		991
Religija		56
Društveno-političke nauke		3.021

Prirodne nauke	1.057
Primenjene nauke	1.054
Umetnost	1.059
Književnost domaća	6.096
strana	222
Istorija - geografija	1.033
Dečja književnost	2.839
UKUPNO	17.961
Ostali bibliotečki materijal	239
SVEGA	18.200

Tabela 3a

NABAVKA KNJIGA I BROJ UPISANIH ČITALACA
OD 1974. DO 1979.

God.	Planirano	Realizovano	Broj naslova	Planir.br. članova	Broj upisanih čl.
1974.	13.000	19.045	8.285	13.500	17.753
1975.	13.000	13.019	6.100	14.000	16.029
1976.	16.000	13.277	5.690	14.500	17.860
1977.	17.000	13.093	3.928	15.000	18.360
1978.	17.000	17.160	5.004	15.500	19.182
1979.	13.000	13.200	5.503	16.900	20.444

Tabela 4

BROJ RASHODOVANIH KNJIGA

Zaključno sa 1979. godinom
rashodovano knjiga 11.520

BROJ PROČITANIH

Red. broj	Područje	Opšta grupa	Fil- ozof.	Reli- gija	Društvo. pol.n.	Prirod. nauke	Prim. nauke
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	ODELJENJE ZA RAD SA PUBLIKOM	-	-	-	-	-	-
2.	ODELJENJE PRIRUČ- NIKA	5.905	6	-	3.384	3.690	3.710
3.	ODELJENJE ZA RAD SA DECOM	-	-	-	-	-	-
<u>u k u p n o</u>		<u>5.905</u>	<u>6</u>	<u>-</u>	<u>3.384</u>	<u>3.690</u>	<u>3.710</u>

STRUKTURA ČLA

Red. broj	Deca do 14 god.	Broj sta- novnika	Učenici i studenti
1	2	3	4
1.	4.469	1,450.000	10.426

BROJ PROČITANI

Za područje Beograda i šire

Tabela broj 5

KNJIGA PO OBLASTIMA

Umet- nost	Književnost		Geogr. istor.	Dečja knjiga	Časopisi i novine	U k u p n o	
	domaća	strana				1978.	1979.
9	10	11	12	13	14	15	16
-	-	-	-	-	-	458.836	302.000
5.920	1.389	-	56	-	352.000	42.830	376.560
-	-	-	-	198.172	-	263.528	198.172
5.920	1.389	-	56	198.172	352.000	765.194	876.732

Tabela 6

NOVA BIBLIOTEKE

Zaposleni u neposr.proiz.	Radnici iz ostal. delatnosti	Poljopriv. proizv.	Ostali	Ukupno
5	6	7	8	9
276	2.847	-	2.426	20.444

Tabela 7

KNJIGA

okoline 55.678

Tabela 9

ČLANOVI BIBLIOTEKE U RADNIM ORGANIZACIJAMA

Reč. broj	Područje	Delat. rad. organizac.	Broj radn. u rad. org.	Broj učlanjen. rač. iz nepriv. proizvod.	Broj ost. računika	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
1.	Služba društvenog knjigovodstva	-	1.819	-	1.819	1.819

Tabela 10

KADROVI IZ OSNOVNE DELATNOSTI U BIBLIOTECI GRADA BEOGRADA

Vi s o k a		Vi š e		S r e d n j a		Ni ž a		U k u p n o	
1978.	1979.	1978.	1979.	1978.	1979.	1978.	1979.	1978.	1979.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24	27	1	1	17	18	2	1	44	47

Tabela 12

PROSTORIJE BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA

Broj organizac.	Broj prostor.	Ukupna kvadrat.	Citaonica br.	m ²	Sedišta 6	Dečje odeljenje broj m ²	broj čit. 9
1	2	3	4	5	6	7	8
2	39	1.223	1	190	100	2	200 -